

Politična potovanja

Okoli potovanj politikov se v časih kot so danes, ki so polni negotovosti in nejasnosti, mnogo ugiba resnega in neresnega. Tako je predvsem vzbudilo veliko pozornost potovanje britanskega državnega podtajnika Ernesta Davies-a, ki je obiskal Italijo, Grčijo, Jugoslavijo in mimogrede še Avstrijo.

Gotova ozadja Davies-ovih obiskov je mogoče precej jasno ugotoviti v zvezi s sedanjim svetovnim položajem in z okoliščinami obiska. Tako trdijo poučni krogi, da Anglija skuša s tem obiskom vsaj v tem delu sveta spraviti spodbudo na političnem polju v svoje roke. Saj vse zadržanje Anglije v zvezi s stremljenji za združenje Evrope kaže, da skuša obdržati v sklopu zapadnih sil nekoliko bolj samostojno stališče. Anglija, ki ima delavsko vladno, bi bila mogoče bolj primeren posredovalec pri Titu, ki je zaradi zemljepisnega položaja Jugoslavije važen činitelj v Sredozemlju in na Balkanu.

Desetletja starih nasprotstev na Balkanu se do danes še ni posrečilo spraviti s sveta. Mogoče je ravno to tudi eden vzrokov kominformskega spora. V tem vzdušju je za Anglijo razmeroma lahko pritegniti na zapadno stran Tita, na katerega kominformski sosedje kar režijo. Za doseg tega cilja je treba resnih priprav, ne samo pri Jugoslaviji, marveč še bolj pri njenih sosedih — Italiji, Grčiji in Avstriji —, ki imajo v svojih mejah jugoslovanske manjšine. Tu je vrsta vprašanj, ki čakajo rešitve. Na drugi strani pa rabi oporo Jugoslavija, ki ob svojem silno težkem gospodarskem položaju ni deležna Marshallove pomoči. To sta dve stvari — na političnem in gospodarskem polju —, kjer Zpad lahko Titu da kake koncesije.

Obenem pa se seveda pripravljajo gotove vojaške stvari. Vprašanje je, če bo Zpad pripravljen — in sicer bolj odločno kot na Koreji — braniti Jugoslavijo, ako bi jo napadle kominformske države. To je verjetno temeljno vprašanje, ob katerem igrata prva dva manj pomembna vloga. Toda uspeh angleške politike na Balkanu bi pač močno okreplil britanski položaj, da bi poleg Amerike še vsekakor lahko igrala vsaj delno bolj samostojno vlogo.

Kakor kaže razvoj, veje na pr. v manjšinskem vprašanju z Dunaja po obisku Daviesa prijaznejši veter. Mogoče to le kaže, da je v temeljnem vprašanju obrambe (in vojaških ukrepov) dosežen nekak sporazum in da se sedaj še v drugem oziru pripravlja pot za „priateljske odnose“ med sosedi. Obenem prihaja iz Združenih držav tudi vest, da je Jugoslaviji dovoljen nov kredit v znesku 15 mil. dolarjev. Po raznih poročilih pa menda že dalje prihajajo v Jugoslavijo precejšnje količine raznega vojnega materiala. Po vsem tem je razumljiva Titova nedavna izjava, da se Jugoslavija lahko uspešno brani, če bi bila napadena.

Zunanje politične posledice tega razvoja bodo menda še sledeče: V Solunu naj bi Jugoslavija dobila svobodno pristanišče; v Trstu ne bodo več propagirali priključitve k Italiji in bodo iskali

POPRAVEK

Z zadnji številki „Nasga tednika“ se je v uvodnem članku „Cene naraščajo“ vrinila napaka, ki moti smisel članka. V 5. odstavku tega članka mora namesto besede „skupnosti“ pravilno stati beseda „skoposti“ in se ves ta odstavek glasi pravilno: Korenine za vse te pojave segajo delno globoko, delno pa so posledica človeške skoposti.

Politiki govorijo

Truman - Attlee - Plevn - Eisenhower

Koncem preteklega tedna so podali v svojih govorih nekateri odločilni politiki zapadnega sveta važne izjave. Govorili so predsednik Združenih držav Harry Truman, britanski ministrski predsednik Clement Attlee, francoski ministrski predsednik Plevn in pa vrhovni poveljnik zavezniških armad v pretekli vojni, Eisenhower.

Predsednik Truman

Truman je v svojem govoru najprej izrazil upanje, da se korejski spor ne bo spremenil v svetovno vojno, ako seveda ne bodo komunisti zapletli še nadaljnih držav v ta spor. Nadalje je izrazil Truman upanje, da se tudi kitajski narod ne bo dal zaplesti v vojno proti Združenim narodom in proti Združenim državam. V nadaljnjem svojem govoru je predsednik Truman svaril Sovjetsko zvezo, naj ne podcenjuje ameriške sile in moči in je nato označil temelje za doseg rešitve korejskega spora v osmih točkah, ki so:

1. Vzpostavitev miru in varnosti po Združenih narodih. — 2. Svobodna, ne-

odvisna in zedinjena Koreja. — 3. Odvrnitev nevarnosti razširitve korejskega spora v svetovno vojno. — 4. Poziv kitajskemu narodu, naj se v korejskem sporu ne bojuje proti četam Združenih narodov. — 5. Mirna rešitev vprašanja otko Formoze. — 6. Svoboda za vse narode na Daljnem Vzhodu. — 7. Obzodba vsake napadalne kakor tudi preprečevalne vojne. — 8. Mobilizacija vseh sredstev za vzpostavitev sile, ki naj omogoči zagotoviti svetovni mir.

Končno je naglasil predsednik Truman, da stremijo Združene države za vzpostavitev pravičnega in trajnega svetovnega miru, kar pa Sovjetska zveza že pet let onemogoča.

Attlee odgovarja Churchill

Prejšnjo soboto je govoril na angleškem radiu bivši ministrski predsednik Churchill, ki je v svojem govoru ostro napadal sedanjo delavsko vladno in ji očital nesposobnost ter krivdo zaradi britanske vojaške nepripravljenosti. Na te očitke je odgovoril minulo soboto predsednik Attlee, da je Velika Brita-

nija morala dobaviti Sovjetski zvezi stroje v zameno za živila in les. Očital je nadalje Churchill, da s svojimi govorji škoduje ugledu Anglije v inozemstvu. Končno je Attlee v svojem radijskem govoru obdolžil Sovjetsko zvezo, da vznemirja ves svet ter ta svet navdaja s skrbmi in s strahom.

Francoska vojska

V Strassbourgu je govoril francoski ministrski predsednik Plevn, ki je napovedal podaljšanje vojaške dolžnosti v Franciji od 12 na 18 mesecev in vzpostavitev novih 20 francoskih divizij. (Danes šteje francoska vojska okrog 450.000 mož, z novimi ukrepi pa bi bilo povečano to število na 550.000 mož.) Nadalje je omenil vzpostavitev številnih policijskih čet v Vzhodni Nemčiji in je dobesedno v zvezi z zahtevom Zapadne Nemčije po ojačanju varnostnih edinic v Zapadni Nemčiji rekel: „Vse, kar ogroža varnost Nemčije, ogroža tudi varnost Francije.“ — Nato je ministrski predsednik napovedal še ostrejša ukrepe v notranji politiki proti komunistom ter je končno tudi obdolžil Sovjetsko zvezo, da s svojo zavojevalno politiko ogroža svetovni mir.

Križarska vojska za svobodo

Bivši načelnik štaba ameriške vojske, general Dwight Eisenhower, je govoril na ameriškem radiu v ponedeljek zvečer in je s tem pričel takozvano ameriško „Križarsko vojsko za svobodo.“

General je pri tem izjavil, da je ta pokret najenostavnejši in najbolj jasna izjava sveta, ki hoče povedati resnico in tako preprečiti komunistično propagando. „Javnost mora vedeti“, je rekel general Eisenhower, „da so šli ameriški vojaki, ki umirajo na Koreji, v smrt za vzore, ki so jim sveti, četudi v Moskvi, v Pragi in v Varšavi trdijo, da umirajo ti vojaki za imperializem Amerike. Zato je nujno potrebno osnovati v vseh delih sveta radio-odbojne postaje, ki bodo v jasnih in prepričljivih besedah zasužnjenim narodom prikazale iskrenost in pravičnost demokracij.“

Gospodarski razgovori v Beogradu

Te dni je prispel v Beograd britanski pooblaščenec za gospodarska pogajanja, John Boyd-Orr. Ta je posebno znan po tem, ker je dobil pred leti Nobelovo nagrado za svetovni mir.

Pravice narodnim manjšinam!

Jugoslovanski zastopnik pri Organizaciji združenih narodov dr. Aleš Bebler, je govoril na častniškarski konferenci v ponedeljek v New Yorku o odnosih med Jugoslavijo in Grčijo. Pri tem je dr. Bebler povdarjal, da je za izboljšanje odnosov med obema državama treba mnogo dobre volje. Ta dobra volja vsekakor obstoja po izjavah dr. Beblerja pri jugoslovanski vladi. Žal pa je na drugi strani vlada v Atenah v zadnjih tednih pokazala zelo malo pripravljenosti za ustvaritev dobrih sosednjih odnosov med obema državama.

Po navedbah dr. Beblerja je še pred kratkim zatrjeval neki grški državnik, da v Grčiji ni jugoslovanskih manjšin. Taka izjava more povzročiti v Beogradu veliko zaskrbljenost in nemir. Taka izjava pa tudi pove, da atenska vlada

nima namena dati jugoslovanskim manjšinam karšne koli pravice. To pa nikakor ne more vplivati na dobre odnose med obema sosednjima državama.

Iz Jugoslavije

Tanjug javlja:

V Splitu, glavnem mestu Dalmacije, zidajo novo, veliko trgovsko pristanišče, v katerem bodo mogle na enkrat pristati tri velike pomorske ladje. V zaledju pristanišča bodo napravili železniško zvezo s progo Split-Zagreb.

Na Belju v Slavoniji bodo zgradili tovarno ribjih konzerv, ki bo izdelala letno 70 vagonov konzerv.

Industrijsko podjetje v Ljubljani izdeluje nov tip gozdne vzpenjače.

Univerza v Skoplju bo štela v šolskem letu 1950/51 1800 slušateljev.

Orkan nad Japonsko

V nedeljo je silni orkan prizadejal Japonski ogromno škodo. Porušenih je okrog 8000 hiš, poškodovanih 14.000, 135 ljudi je ubitih in nad 1000 ranjenih. Potopilo se je več ribiških čolnov. V prizadetem območju je popolnoma prekinjen železniški promet.

rešitev, ki bi bila tudi za Jugoslavijo znosna.

Kaj bo prinesel ta razvoj pri nas na Koroškem? Ne vemo. Upamo, da vsaj pravice tudi nam Slovincem. Mogoče je za nas dober znak, da se gotovi krogi okoli Steinacherja tega že resno bojijo in grozijo celo s tem, da bodo šli v ilegalno delo proti takemu razvoju.

Če bo imel obisk Davies-a posledice, ki zagotavljajo mir v tem delu sveta in pravico nam, potem ga z vsem srcem pozdravljamo. V takem razvoju bo hujšakom prav pošteno odkazan pot na smetišče deželne politike.

Politični teden

Merjenje sil na korejskem bojišču je približno tako, kot je bilo pričakovati. Severnokorejski napadi so običajno ob ameriškem obrambnem zidu, ki ga sestavljata ogenj in jeklo. Skrajšane fronte so ugodnejše za branilce in še tako številne množice pehote ne morejo prodreti bojnih črt, obsutih z bombami letalskih oddelkov Združenih držav sev. Amerike.

Na bojiščih so se pojavili tanki, ki nosijo ime „Patton“, po poveljniku ameriške oklopne invazijske armade v zadnji svetovni vojni, in ti tanki so po zadržljivosti in strelni moči boljši od vseh drugih. Amerikanci niso mogli pripeljati pehote, kolikor bi jo bilo treba, pač pa so nadmočni v zraku in deloma tudi že v tankovskem orožju. Da ni prišlo do popolnega razsula južnokorejske fronte, je največja zasluga ameriških letalcev trdnjav, ki so podnevi in ponoči neprenehoma napadala prodirajoče sovražnikove tankovske in pehotne oddelke. S tem je Južna Koreja pridobila na času, medtem so se mogle izkrcati ameriške divizije in poseči v borbe. Ta razvoj je privedel do sedanjega stanja na frontah.

Korejska vojna ni samo državljanska vojna

kot jo je v Varnostnem svetu označil sovjetski zastopnik Malik. Če zdaj z vseh strani sveta prihaja pomoč Južni Koreji in je na drugi strani prav tako očitna pomoč Sovjetske zveze Severni Koreji, bo vsak vrabec na strehi vedel, da je trenutno na Koreji ognjišče konflikta med USA in SSSR. Ta zadeva pa že dolgo ni več omejena zgolj na Korejo, temveč leže fronte po vsem Daljnem Vzhodu. Njih grozeče sence segajo tudi v Evropo.

Odnosi Sovjetske zveze do Vzhodne Nemčije zaslužijo največjo pozornost. Kopicijo se vesti, da namerava Sovjetska zveza Nemcem v svojem območju podeliti samostojnost, potem ko je uvedla tam sebi sličen političen in družabni ustroj. Če bi se to zgodilo, bi bila nekdanja Nemčija končnoveljavno razdeljena in bi vzhodni del postal nova satelitska država Sovjetske zveze. Ta bi si nato prizadevala doseči njen sprejem v Organizacijo združenih narodov.

Na splošno sedaj vse nemško časopisje v dolgih člankih in razpravljanih obravnava „nemški problem“. Njih izražanja se vsa vrte okrog trditve, da brez Nemčije ni Evrope in da jo brez Nemcev ni mogoče braniti. To je deloma res, vendar je prav tako na dlani, da bi Nemci želeli v morebitnem spopadu med Vzhodom in Zapadom igrati vlogo jezička na tehtnici, oziroma iz vsega kovati lasten dobiček.

Sestanek treh zunanjih ministrov v New Yorku

bo čez dober teden. Francozi, Angleži in Amerikanci bodo govorili o vprašanih obramba zapadne Evrope in to Nemce zanima v največji meri. Zanimivo je mnenje vodilnih nemških časopisov, ki pišejo celo, da Nemce varnost Evrope ali omiljenje zasedbenih določil ne zanimata, zanje je važno edino vprašanje, ali bo Zapad Nemcem, če stopijo v njegov tabor, priznal tudi vso enakopravnost in jim dal proste roke v oborožitvi. Mnogi časopisi enostavno ugotavljajo, da je Sovjetska zveza v nemškemu vprašanju prevzela iniciativo in prikrito omenjajo, da obstoja možnost, da bi se javno mnenje v zapadni Nemčiji preusmerilo, če Zapad ne bo ustregel nemškim željam in zahtevam. Podoba pa je, da se Nemci že spet malo precekujejo. Oni so kljub lastnemu nasprotnemu zatrjevanju vendarle samo na robu sedanjih najvažnejših političnih dogajanj. Glavno prizorišče borbe v hladni vojni je Daljni Vzhod. Tam se merijo sile kot so Sovjetska zveza, Kitajska in Amerika, čeprav seveda ni izključeno, da ne bi kdaj tudi Evropa bila potegnjena v slično bojno polje.

Spor radi otoka Formoze

je položaj na Daljnem Vzhodu bistveno poslabšal. V Varnostnem svetu je Malik zaman skušal spraviti to vprašanje na dnevni red. S sedmimi proti dvema

glasovoma je bil predlog odbit. Kljub Malikovi diplomatski spretnosti in delni podpori Indije in Jugoslavije ni bil sprejet na zaslišavanje zastopnik komunistične Kitajske in prav tako tudi zastopniku Severne Koreje niso odprli vrat, čeprav je bil v čakalnici. Nasprotno pa je vprav zadnji dan Malikovega predsedstva bil povabljen zastopnik Južne Koreje, ki je potem članom Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov pripovedoval ozadje in nadaljni potek napada komunistične Severne Koreje na južno „bratsko“ sosedo. Zasedanje so potem preložili, ne da bi kaj posebnega sklenili.

Glede Formoze pa je zadeva kratko povedano sledeča: Tam sedi Čang-Kaj-Šek z dokaj močnimi ostanki svojih nekdanjih milijonskih armad, medtem ko je zmagovalac Mao-Tse-Tung gospodar nad 400 milijonskim kitajskim ljudstvom na celini ter je komunist. Pripravlja se na invazijo na Formozo, ki mu jo pa onemogočajo Amerikanci s svojim bojnim ladjevjem. Mac Arthur je poslal Čang-Kaj-Šeku vojni material in kot odgovor na to je Mao-Tse-Tung poslal nekaj svojih armad v bližino Koreje. Sence nevarnosti za splošen spopad so se tako povečale in Amerika je vsled tega vso svojo pozornost obrnila na ta del našega ljubelega planeta. Pokazalo pa se je, da

obstojajo velike razlike med mišljenjem generala Mac Arthura in zunanjim ministrstvom.

To je najbolj očitno pokazalo dvoje dejstev. „Močni gospod“ v Tokio, ameriški general Mac Arthur, je naslovil na kongres bivših vojni veteranih poslanico, v kateri je dejal, da je vojna neizogibna, če Ameriki ne uspe obdržati vse svoje sedanje strateške položaje na Daljnem Vzhodu, vključivši Formozo. To je še posebno poudaril. Rekel je, da je Formosa najidealnejše letalsko oporišče za tistega, ki jo ima v rokah. Radi tega jo morajo Amerikanci vključiti v svoj vojaško-strateški načrt. To poslanico je Mac Arthur sicer dal brati predsedniku Trumanu, ki pa jo je odsvetoval, oziroma prepoval, ker se hoče izogniti sporu s Kitajsko. Po čudnih poteh pa je le prišla v javnost in vse ameriško časopisje je

na dolgo in široko pisalo o njej. Verjetno je Mac Arthur že drugič dobil opomin iz Washingtona, naj preveč ne govori in da se naj kot vojak ne bavi s politiko. Isto se je pripetilo ameriškega mornariškemu ministru, ki je nekje govoril, da je treba voditi „obrambno“ vojno. Ameriško zunanje ministrstvo je pač mnenja, da naj generali vodijo vojne, toda šele takrat, kadar je diplomatom pošla beseda.

V tem malo prijetnem položaju pa se je dobro znašel predsednik Truman, ki je v zadnjem tednu dvakrat zavzel stališče do Formoze, oziroma celinske Kitajske. Najprej je v sedmih točkah razložil ameriško stališče do teh vprašanj. Te je ameriški zastopnik Warren Austin prečital Varnostnemu svetu. Amerika ni segla po kitajskem ozemlju in tudi ni napravila nobenega sovražnega dejanja napram Kitajski. Če je Amerika poslala svoje ladje v vodovja okrog Formoze, je to storila iz nagiba, da bi se spor, ki vlada med komunistično in nacionalistično Kitajsko, ne razširil. Ukrepi Združenih držav ameriških so v skladu z mirovnimi cilji Organizacije združenih narodov. Amerika želi, da bi vprašanje in bodočnost Formoze bila rešena v okviru Organizacije združenih narodov. Predsednik Truman pa smatra, da se naj Varnostni svet najprej bavi s korejskim vprašanjem, ker je ta najnujnejši.

Razlika med stališčema Mac Arthura in predsednika Trumana je očitna. Medtem ko hoče Truman napetosti uglasiti po diplomatski poti, hoče Mac Arthur preiti k dejanjem. Spor je dvignil mnogo prahu v ameriškem časopisju, toda zadnji Trumanov govor, katerega prinašamo v izveščku na prvi strani, je bil jasen, odločen in pomirjalen, tako da stoji danes za Trumanom tudi ono časopisje, ki ga je tekom korejskega spopada iz tega ali onega vidika napadalo.

Če bi se vročekrvnežem na tej in na oni strani zamašilo usta, potem je utemeljno upanje, da ne bo prišlo do splošne svetovne vojne. Saj bi ta nedvomno pomenila vsaj začasen propad tudi za zmagovalca, za vse človeštvo pa padec tako v materialnem kakor v moralnem pogledu.

S prosvetnega večera v Celovcu

V soboto, 2. septembra zvečer, smo se prijatelji slovenske besede in slovenske pesmi zbrali v Mohorjevem domu. Veseli smo, da imamo spet prostor, kjer se moremo zbirati k prosvetnim večerom. Upamo, da bo postala sčasoma ta hiša spet ognjišče slovenske kulture in gibalo naše prosvete.

Večer je ob lepem številu poslušalcev otvoril prof. dr. Valentin Inzko, ki je pozdravil navzoče v imenu „Kulturnega odseka Narodnega sveta.“ S tem je otvoril prosvetno delo za leto 1950/51 in poudaril, da je to leto v znamenju velikih obletnic. Saj obhajamo 100 letnico ustanovitve Mohorjeve družbe, 150-letnico rojstva stebrov slovenstva: velikega Slomška dne 24. novembra 1950 in Franceta Prešerna na dan 3. decembra 1950. Naš namen v tem letu bo obnoviti zanimanje za našo kulturo in prinesiti duha navdušenja v naše vrste.

Kakor so se naši predniki pred približno 100 leti radi in z navdušenjem zbirali v bralnih in podobnih krožkih ob Slomšku, Ahacju, Einspielerju, Majarju in drugih, tako tudi mi z veseljem zahajajmo v Mohorjev dom! Vsak prosvetni večer naj nam bo nekaj zaželjenega, koristnega in prijetnega, kjer se bo širilo naše znanje in se bomo počutili lepo domače.

Vsi smo člani velike slovenske družine. Kot bratje in sestre se med seboj podpirajmo, se bodrimo in kar je najbolj potrebno: skupaj držimo! To je važno zlasti zato, ker smo Slovenci povsod razkropljeni. Posameznik pa se lahko izgubi, odpade od narodnega drevesa in je tako izgubljen.

Ob takih večerih se bomo tudi seznanjali z važnimi problemi, ki zadevajo

slovensko skupnost na Koroškem. Kakšen boj divja proti slovenskemu pouku na osnovnih šolah! V nevarnosti je prosveta in sploh vse, kar je slovenskega. Nabirajmo si v prosvetnih večerih poguma slovensko stvar zagovarjati in jo braniti! Ljubimo svojo kulturo, stara je nad tisoč let! Naš jezik je lep, izbrusen; največji slovenski močje so z njim izražali svoja najlepša čustva. Materi, domovini in Bogu so posvetili svoja velika dela, po katerih bodo ostali nesmrtni. Namen naših večerov pa je tudi, dati priliko to lepoto slovenske besede in pesmi spoznavati in ceniti. Zato Slovenci iz Celovca in okolice radi obiskujte te večere. Pripeljite drugič s seboj tudi tiste, ki jih danes ni med nami, a so tudi Slovenci!

In za konec naj vas povabim še k sodelovanju. Vsak nosi v sebi kak skrit talent, ki ga na teh večerih lahko pokaže. Saj moramo delati in prispevati vsi po Slomškovem geslu: Malo govoriti, veliko delati, vse trpeti!

Nato je sledilo glavno predavanje o škofu Antonu Martinu Slomšku, kajti 1. prosvetni večer je bil združen s proslavo 150-letnice rojstva tega velikega Slovenca. V izklesanem, zanimivem predavanju nam je predavatelj predstavil škofa Slomška kot vzornega kulturnega delavca, učitelja širokih ljudskih plasti in svetniškega duhovnika. Spoznali smo, kako je bilo njegovo življenje vseskozi samo žrtev, delo in skrb za narod in za njegov procvit. Sledili smo izvajanjem gospoda predavatelja in spremljali mladega Slomška iz njegove mladostne dobe v celovško bogoslovje, kjer se je začelo njegovo plodovito delo zlasti za koroške Slovence. Tudi on se je boril z hudimi ovirami, ki sta mu

ZAHVALA

Dušnopastirski urad v Celovcu, Viktringer Ring 26, se tem potom zahvaljuje šefu Varnostnega urada, g. Stadtmannu, nadalje šefu „Kärntner Reisebüro“-ja, višjemu nadzorniku g. Grossu, prav tako šefu italijanske policijske straže na Trbižu ter g. nadzorniku Lagstätterju za dobrohotno pomoč, ki so nam jo izkazali ob priliki romanja koroških Slovencev na Sv. Višarje.

Za dušno-pastirski urad:
ALEKS ZECHNER,
dekan v železni Kapli

**Slike, sveče
in verske potrebščine
nudi:**

Strokovna trgovina

A. Winding

BELJAK - VILLACH
Weissbriachgasse 3

jih prizadejali posvetna in cerkvena oblast. Z vztrajnostjo in močno voljo je vendar mnogo dosegel. Postal je škof in prenesel sedež lavatinske škofije iz št. Andraža v Maribor. S tem so bili štajerski Slovenci združeni v eni škofiji. Tudi to nam je znano, da je imel Slomšek važno zaslugo pri ustanovitvi Mohorjeve družbe.

Res zanimivo predavanje bomo zaradi važnosti priobčili ob 150-letnici rojstva Antona Martina Slomška v novemberski številki. Zadnje besede predavatelja, da naj molimo za proglastitev Slomška svetnikom, naj nas spet priganjajo k molitvi za dosego tega cilja. S Slomškovo pesmijo „Preljubo veselje, o j kje si doma“ je bil zaključen prvi del večera.

Nato nas je presenetil kvartet „Slavček“ s svojo ubrano pesmijo. To so grla! Še in še bi jih poslušali. Nič nismo gledali na uro, ko so pa javili, da je konec, kar nismo mogli verjeti in smo v prijetnem razpoloženju in veseli pesmi še nekaj ostali skupaj.

Naša želja je, da bi mogli prisostvovati še mnogim tako lepim večerom. Naj živi slovenska pesem!

ANTHONY EDEN V CELOVCU

Bivši britanski zunanji minister, Anthony Eden, je prispel v ponedeljek na Dunaj, kjer ga je sprejel britanski poslanik in visoki komisar Sir Harold Caccia. — Te dni je Eden obiskal Graz, v petek pa pride v Celovec in ostane na Koroškem do nedelje.

OBČINSKE VOLITVE V TURČIJI

V nedeljo so bile v turških mestih, ki imajo nad 2000 prebivalcev, občinske volitve. Udeležba je bila zelo nizka. — Pri volitvah je dobila večino demokratska stranka, ki je zmagala že tudi pri volitvah v turško narodno skupščino nad republikansko ljudsko stranko.

US-VISOKI KOMISAR ZA AVSTRIJO

V zadnjem času so vse zasedbene sile v Avstriji izmenjale svoje visoke komisarje in zapadne velesile so namesto vojaških visokih komisarjev imenoval civilne visoke komisarje.

Za ameriškega visokega komisarja je imenovan dosedanji ameriški poslanik v Venezueli, Walter Donnelly. Ta je že odpotoval iz Carcasa (glavno mesto Venezuele) v Washington, kjer se bo nekaj časa mudil v ameriškem zunanjem ministrstvu in začetkom oktobra bo odpotoval na Dunaj.

AMERIŠKE DIVIZIJE ZA EVROPO

Washingtonski dopisnik lista „Daily News“ sporoča, da namerava ameriško vojno ministrstvo poslati v Evropo deset oklopnih divizij. Teh deset ameriških divizij naj bi v slučaju napada na zapadno Evropo skupaj s tridesetimi divizijami, ki bi jih vzpostavile zapadnoevropske države, zadrževale napadalca toliko časa, da bi bile Združene države popolnoma pripravljene na odpor in bi mogle začeti s protiofenzivo.

Višarsko romanje

Velikanska in mnogoštevilna romanja, ki se danes vršijo v Portugalski v Fatimo, so pred vsem spokorna romanja. Daleč spodaj v dolini se ustavi vlak, autobusi in druga vozila in potem gre romanje na goro v Irijsko globel. Koroška Fatima od nekdaj, to so Svete Višarje.

V dolini se ustavi vlak in vsa vozila in potem smo romali stari in mladi, žene in dekleta, možje in fantje, deklice in dečki, Slovenci, Nemci in Italjani, saj si slišal govoriti sedaj ta, sedaj drugi jezik. Saj smo romali vsi k Oni, ki je govorila: „Glej, blagorovali me bodo odslej vsi rodovi.“ (Lk 1, 43.) Te besede je izgovorila Ona, blagoslovljena med ženami. In kakor da bi nam hotela pokazati, da niso bile prazne te besede, ampak polne božje resničnosti, si je izbrala kraj kjer jo morejo blagrovati tri največje evropske narodnostne družine.

Trije rodovi: Slovenci, Nemci in Italjani so si že dolga stoletja na tem kraju sosedje; tri velike evropske družine: Slovani, Germani in Romani se srečajo samo na tem kraju in nikjer več na vsem svetu. Rekel bi: Vsi evropski rodovi blagrujejo svojo veliko Kraljico na sv. Višarjah po onih, ki so z njo zvezani po duhu, jeziku in krvi.

K višarski Materi milosti se zateka v svoji neomajeni veri in zaupanju Italijan: glej, v njem se pretaka vroča romanska kri, kakor se pretaka tudi v prebivalcih Španije in Francije ob skrajni obali na južni in večerni strani Evrope. K višarski Materi božji moli s pobožnim srcem Nemec: glej, njemu sorodni rodovi segajo tja do najbolj severnih krajev naše zemlje, blizu tja, kjer je celo zimo noč in celo poletje dan. In višarski Kraljici miru in edinosti se klanja z vdano dušo Slovenec: glej, najmanjši rod je v vrsti največje družine, ki so ji stavljeni meje šele v daljni Aziji. To so Svete Višarje: kraj, kjer se srečajo evropski rodovi, kjer naj bi v miru in bratski ljubezni blagrovati Njo, ki jo je Bog postavil tako visoko. („Na sveti poti“, st. 3, in 4.)

Tako smo romali k Njej na goro vsak s svojo butaro, vsak v svojem srcu je nosil tajne in neme prošnje, ki jih je premišljeval, kako jih bo izročil Kraljici nebes in zemlje na visoki gori. Tiha in nema je bila naša hoja skozi gorski gozd. Nismo nesli višarskih polen kakor pred stoletji naši pradedje. Vsak iz med nas pa je nesel svoj križ in svoje težave k njej, ki je šla križev pot za svojim Sinom in tudi mi smo šli nedokončani križev pot Toneta Kralja in premišljevali naše trpljenje in bedo našega naroda, ki še tudi ni dokončano, kakor križev pot na Višarje po Tonetu Kralju. Ni ga dovršil in šel je v večnost. Tudi mi ga ne bomo dovršili in šli morda prej v večnost — a vstajanje naroda bo, kakor smo mi prišli do Kraljice v sončnih višavah.

Takrat se je razširil naš razgled in videli smo iz višarskega vrha sosednje in daljne gorske velikane. „Na južni in zapadni strani se trdo oklepajo bratje iz iste družine Julijskih planin. Med njimi so mogočna imena: Mangart, Jalovec, Poliški Špič (Montaž). Proti vzhodu pa se ozirajo nanj, drug za drugim, plaho spoštljivo, kakor zatopljeni v pobožno premišljevanje, vrhovi naših Karavank.

Na severu se v dveh vrstah čvrsto postavljajo s svojimi zelenimi vrhovi Ziljske planine, čez rame pa jim gledajo mogočne stene tirolskih Dolomitov in Visokih Tur. Zavite so v pajčolan sivih oblakov, a ne vselej. Zdaj pa zdaj ogrne veličastno in svečano svojo sivo glavo njih poglavar, Veliki Klek ter pozdravlja Kraljico višarsko, nato pa zopet utone v oblakih kakor da bi se zatopil v pobožno molitev. Radi lepega razgleda je „stari“ Dobrač, koroški Riggi, pri planincih v veliki slavi. A ker so sv. Višarje v bližini najslavljivejšega gorovja, pravijo ugledni planinci, da je razgled iz njih še lepši.

Tu pa tam se gore malo odmaknejo da morejo blizu tudi zelene dolince. Kakor se blesketajo v njih, jezerih sončni žarki, se dozdeva, da pošiljajo z rosnimi očmi svoje pozdrave višarski Kraljici.

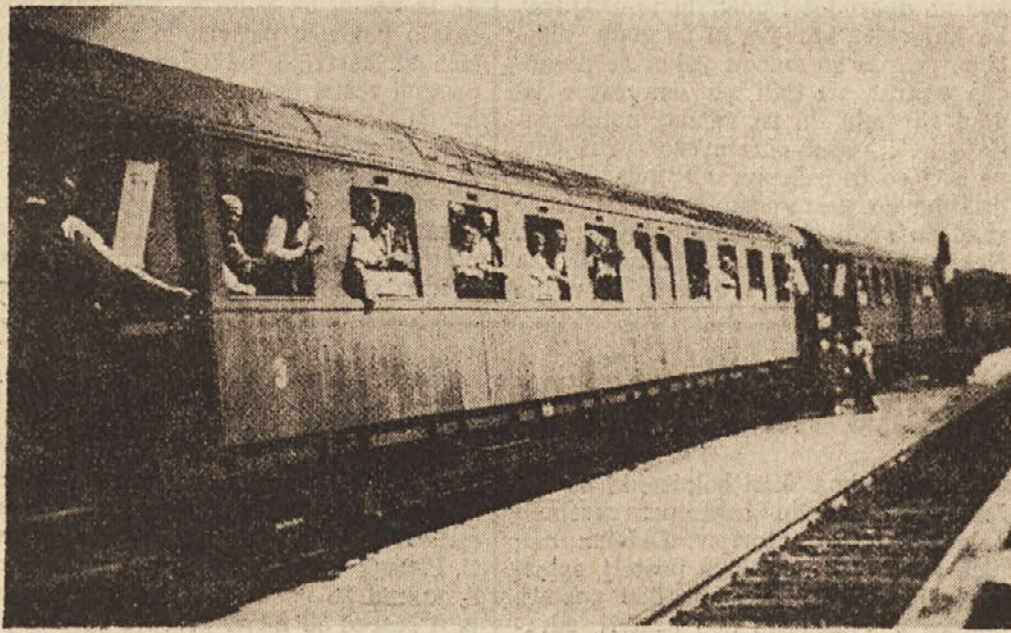
Sv. Višarje — biser naravne lepote, raj v čistem planinskem zraku, veliko veselje vsem, ki ljubijo božjo naravo! Sv. Višarje, prestol Kraljice nebes in

zemlje in Njenega božjega Deteta, studenec bogatih milosti, še veliko večje veselje vsem, ki ljubijo božje življenje.“ („Na sveti poti“, st. 5, 6.)

Tako sem priromal na Višarje, ko je večerno sonce obsevalo te gorske velikane. Spominjal sem se stavka iz abecednika: „Obilno ti poplača težavne

pozdravili in jih prijazno nagovorili ter pozdravili v imenu vseh romarjev višarsko Marijo.

Po kratkem odmoru je bila pridiga preč. g. župnika Lovra Kaslja iz št. Vi. da v Podjuni. V svoji lepo oblikovani in izdelani pridigi nas je vse vabil in bodril, da bi bilo naše romanje spokor-

Romarski vlak v Podkloštru

stopinje visoki Obir.“ Še bolj obilno ti poplača svoj račun vsak prijatelj narave in pobožni molilec. V večerni sapi, ohlajeni po vročem dnevu, smo šli po prijaznem pozdravu žabniškega župnika v dolgi procesiji v svetišče, želja višarskega romarja je izpolnjena. V tihi molitvi ter v skupnem roženem vencu smo se priporočali višarski Mariji. G. dekan Zechner so romarje lepo

no romanje, da bi postali dobre ovčice dobrega pastirja, in noben naj bi se jutri ne vračal kot garjeva ovca s te svete gore. Po pridigi je gospod pridigar še dodal: „Nekdo misli danes na nas, za katerega morda marsikateri misli, da nas ne ljubi in se ne zanima za nas; ravno ta se nas spominja in nam pošilja na našem romanju pozdrav in svoj očetovski blagoslov. Sveti oče, pa-

Sv. Višarje

Notranjost cerkve romarja prevzame. Nekaj čisto novega in vendar tako staro kakor starodavne bazilike v Rimu. Odprt strop, lepo okrašen z ornamentom: Marija, Kraljica nebes in zemlje na slavaloku, k njej hitijo slepi, bledi, gobavi, gluhi, z vsemi težavami obdani iščejo pri Mariji pomoči. Spredej slike iz Jezusove mladosti, na stranski steni legenda o početku Marijine božje poti na Višarjah, k Kraljici miru. Razdejanje na svetem mestu po prvi svetovni vojni, na drugi strani slika Tonea Kralja, ki je slikal to lepo svetišče in tako postal nesmrten v svojem narodu po Mariji.

Kako se je začela višarska božja pot? Zgodovina o tem molči. Le pobožna legenda nam hoče nadomestiti to, kar bi radi vedeli iz trdnih virov. Pripravljuje nam takole:

Zabničani so imeli že od nekdaj pravico, da pasejo ovce na Višarski gori. Pasel jih je vaški pastir. Bilo je l. 1360., ko neke sobote ni bilo ove k večerni molži. Pastir leta po širnem gozdu ter išče in kliče svoje ovce, pa nikjer jih ne najde. Ves utrujen pride do vrha in tam najde svojo čredo. Pa glej čudo! Vse ovčice kleče okoli brinovega grma ter se ne ganejo z mesta. Kaj je neki to, si misli osupli pastir, pristopi bliže in pogleda v grm. Sredi grma leži lesona podoba Matere božje z usmiljenim Jezusom na levi roki. Svet prešine pastirja. Ponižno poklekne in vzame sv. podobo v roke. Poln veselja jo poljubi in sklene, da svojo srečo razodene domačemu župniku in mu izroči podobo. Ko vstane in se napoti proti domu, jo ubere hipoma vsa čreda za njim ter ga spremlja v lepem redu do župnišča.

Ta čudna procesija je privabila mnogo ljudi iz hiš, ki so se še bolj čudili, ko so slišali, kaj se je na gori zgodilo. Župnik vzame podobo ter vpraša farane, kdo bi jo bil na goro zanesel, toda nihče ne ve kaj povedati. Zapre jo v omaro. Drugo jutro ovce ne da o pokoja ter ne morejo dočakati, da bi se jim hlev odprl. Hitro lete zopet na goro in ko jih pastir dohiti, so ovce klečale okrog istega grma; pa tudi podoba Ma-

tere božje je sredi grma kakor dan opred.

Enako se je zgodilo še tretji dan. Kaj je torej treba storiti? Župnik naznani celo zadevo svojemu škofu, patriarhu v Oglej, kamor je spadala takrat Karnalska dolina v duhovskih zadevah. Tudi podoba pošlje patriarhu in prosi za svet, kaj naj ukrene.

Patriarh preišče natanko cel dogodek, potem vzame podobo v roke in ukaže poslanecem: „Zidajte cerkev in postavite oltar ljubi Materi Mariji na istem mestu, kjer ste podobo našli!“

V spomin tega dogodka, ko so ovce našle čudodelno podobo, ženo še danes, kadar pride čreda prvič na višarsko pašo, ovce trikrat okoli vrha. To naj bi bila nekaka zahvala ovčic, da se je čudodelna podoba najprej njim razodela. („Na sveti poti“, str. 10., 11.)

pež Pij XII., pošilja tale pozdrav: „Slovenskim vernikom krške škofije, ki pridejo s pobožnim romanjem na Svete Višarje 26. in 27. tega meseca, sveti Oče blagoveli podeliti zaproseni apostolski blagoslov z vključenim popolnim odpustom za verne duše.“ Montini, so-

stituto. Sledile so pete litanije matere božje in blagoslov. Tukaj pri petih litanijah z ljudskim petjem se oživi najbolj verski duh in čutiš iz odpevov vso gorečo ljubezen in udanost vernega ljudstva do svoje nebeske Matere Marije. Zato pozdravljamo in smo hvaležni vodstvu, da je pri skupnih romanjih pred vsem ljudsko petje, da morejo dati romarji duška svoji verski potrebi. Po litanijah pa je bila procesija z lučicami okoli Višarskega vrha, to je nekaj edinstvenega, ko gledaš to procesijo iz daljave, ko se lučica z lučico združi in nastane velika luč, izraz naše vere v Luč sveta.

Po procesiji je bil stanovski nauk za moše in fante. V ognjeviti besedi in dušno pastirski gorečnosti so preč. g. dekan Zechner iz Železne Kaple navduševali moše in fante za trdno vero, ki se ne maha kakor veter, ampak je trdna kakor skala v viharjih življenja; za živo vero, ki je v skladu z božjimi in cerkvenimi zapovedi, da fant in mož živi tako kakor nas uči sv. vera, da pred vsem se trudijo naši moše za to, da bi tudi v javnem življenju zavladalo Kristusovo kraljestvo. Samo po veri bo prišlo svetu odrešenje.

Nato je bil stanovski nauk za žene in dekleta. Šmihelski župnik, g. Picej, je pokazal predvsem, kako veliko odgovornost nosi žena pred Bogom. Kako je njej izročena skrb za vso družino, kako je ona tista, ki nosi vso odgovornost pred Bogom in kako bo Bog zahteval nekoč od nje račun o njenem gospodarjenju. Pred vsem račun, kako je izpolnjevala svoje materinske dolžnosti, kako je nosila križe in težave, ki so združene s poklicom žene in matere v luči sv. vere. „Dajte mi krščanskih mater in jaz bom svet prenovil“, je rekel sveti oče. Dajte nam krščanskih mater in naš rod bo ozdravljen in sveta vera je ohranjena. Dekleta pa je g. župnik svaril pred plitvim mišljenjem današnjih dni, ko iščejo samo zakon, da so „pod streho“ in se čisto nič ne zavedajo velike odgovornosti, katero si nalagajo s tem, da stopijo v zakon. Naši zakoni niso več naravni, so slabši kot oni pogonov, oni vsaj naravno dobro in pametno živijo. Dekleta naj zopet vzljubijo kmetski stan, ki nudi vse predpogoje za dobro, pošteno in lepo krščansko zakonsko življenje. Da bodo sposobne nekoč biti dobre matere in žene, naj se izobrazujejo v veri in prosveti po verskih listih: Vera in dom, Nedelja. Če bomo imeli dobra dekleta, bomo imeli tudi dobre žene in matere. Potem je tudi bodočnost našega naroda in matere svete Cerkve v dobrih rokah.

Sledilo je spovedovanje skozi celo noč. Spovednice so bile oblegane. Ob treh zjutraj je bila prva sveta maša. Ob štirih zjutraj je bila sv. maša z ljud-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Šmihelski pevski zbor

NEKAJ O HIGIENI

(Nadaljevanje, gl. št. 35.)

Ko smo že pri dojenčkih, se spomnimo ravnokar na takozvani „cucelj“. Ta važni otročji „instrument“, ki se mu otročji tako radi privadijo kot odrasli svoji pipi, da ga za vruga ne spuste iz ust in nastane takoj vik in krik, ako se takšen predmet izmuzne iz ust in se pokotali po tleh. Ker priproste pestunje ali kdor si že bodi, ki pazi na otroka, dobro ve, da pride hitro do pobotanja in pomirjenja pri otroku, ako se mu tista gumasta cigarica hitro vtakne nazaj v usta, se ponavadi ne trudijo preveč s čiščenjem istega, saj vedo, da dojenčki ničesar ne opazijo, dali je cucelj čist ali umazan. Včasih ga vtaknejo najprej v svoja usta, kot da bi bila tista ne vem kako čista in seveda brez vsakih bolezenskih klic! Včasih pa žalibog ni posebne razlike med slino in pljunkom — v kolikor se tiče nevarnosti okuženja — posebno, ako je slučajno pri dotični osebi jetika ali kakšna druga skrita bolezen! Zato je treba vedeti, da mora umazan cucelj takoj v čisto vodo, ako le mogoče, toplo, kjer ga morajo dobro umiti, predno začne opravljati svoj, od otroka tako težko pričakovani uspevalni posel...

V gostilnah in kavarnah ter sličnih obratih mnogokje zelo grešijo! Prepričani smo, da bi marsikateri ne hotel piti več v gostilni, ako bi videl, kako v nekaterih obratih čistijo čaše, posebno pa tam, kjer nimajo tekoče vode iz vodovoda za čiščenje čaš in druge posode. Čašo, iz katere je mogoče pred kratkim pil bolan človek, je natak ali gostilničar očistil tako hitro, kakor da bi šlo za stavo. Ne vprašajte pa, kako jo je umil! Niti ostanki od prejšnjega gosta niso še izginili iz čaše, pa jo je že napolnil spet s pivom ali drugo pijačo in lepo dostojanstveno prinesel na krožniku žejnemu gostu. Prejšnji gost pa je morda imel kakšno težko bolezen na ustih ali celo v krvi... Majhna, komaj vidna razpoklina na čaši in slučajno neznatna ranica na ustnicah piveca — in nesreča je lahko že tu! Pravilno ravna gostilničar ali natak samo tedaj, ako najprej posodo dobro izplahne in jo nato umije s prsti — čistimi seveda — posebno ob robu in nato spet dobro izplahne parkrat v tekoči vodi iz vodovoda ali ako tega ni, s čisto vodo iz višje nad umivalno mizo nameščene posode, da ima na ta način tudi tekočo čisto vodo. Napačno je torej, splahnjevati posodo v stoječi vodi, kjer je bilo že umitih večje število umazanih čaš in drugih predmetov!

Enako je s priborom. Ne vem, dali bo kateri gost zadovoljen, ako dobi poleg krožnika vilice, ki kažejo na sebi ostanke oziroma sledi jedil od prejšnjega go-

sta. Zato naj bi bil — kakor čaše — očiščen ves jedilni pribor v tekoči vodi, ko je bil že opran v vroči in večkrat menjani vodi!

Kako pa je s kuhinjskim osebjem? Kuharice navadno ne vidijo rade, ako se pojavi v kuhinji gost. To bi še bilo razumljivo, ako bi bilo samo radi motenja pri njihovem poslu. Takšen, nikakor ne dobrodošel gost, bi tamkaj lahko kaj videl, kar jim ni po godu. Videl bi n. pr., da so mnoga jedila že prenočila enkrat, pa tudi po dvakrat v jedilni shrambi, ki pa vendar potem veljajo kot „popolnoma sveže“ prirejena, pa naj so to pečenka ali gulaž, razne prikuhe do postanega krompirja, ki je znan po svoji strupenosti, ako ni svež. Neki profesor, strokovni zdravnik za želodčne in črevesne bolezni, je vedno

vsakega novega pacienta, ki je bolehal na želodcu ali črevesu, najprej vprašal, kje se hrani, dali doma ali v gostilni. Najmanj polovico diagnoze je imel po odgovoru pacienta že zasigurano... Mislim, da ta opomba pove vse in ni treba nadalje govoriti o tem!

Ali ste že opazovali kuharice, kako nekatere preizkušajo kuhajočo se hrano na ta način, da polovico žlice zavžijejo, ostalo polovico pa vrnejo nazaj v kozico ali kastrol, odkoder so vzele. Ali pa tudi veste, dali so vse dotične, ki tako delajo, zdrave? Gotovo niso. In ste tudi že videli, kako pripravljajo solato in še razna druga jedila? Večinoma brez vilic, z golimi rokami. In s tistimi rokami opravljajo med tem spet druga, ne čista dela, rok pa si niso umile, predno so se spet lotile solate ali druge-

Kako na Koroškem skrbijo za bolnike

Koroška ima štiri bolnice, ki so deželna last in vrhu tega pet zasebnih bolnišnic oz. sanatorijev. Deželna bolnica v Celovcu ima 2000 postelj, splošno bolnica v Beljaku ima 530 postelj, bolnica v Volšpergu 300 postelj, zdravilišče za jetične Laas pri Kotičah ima 170 postelj. V Celovcu gradijo nov dom za 250 sester postrežnic. Prostori, kjer zdaj bivajo sestre in slušničar, bodo potem bolnikom na razpolago. V Beljaku so dogradili nov oddelek za otroke po švicarskem zgledu. V Celovcu pa so priredili nov paviljon za otroke, ki ga vodi daleko znan strokovnjak.

Bolnišnica v Celovcu je razpredeljena v 16 oddelkov, katerih je vsaki podrejen zdravniku primariju. Beljak in Volšperg imata samo po dva oddelka. Na vseh teh zavodih je zaposlenih 112 zdravnikov in sicer 80 v Celovcu, 22 v Beljaku in 12 v Volšpergu. Bolnikom streže v Celovcu 700 oseb, v drugih bolnicah 300.

Vsi stroški za deželne bolnišnice so znašali lani 20 milijonov šilingov, pa je bilo še 6 milijonov primanjkljaja; letos bodo stroški še večji in primanjkljaj še višji. Celovec ima za gospodarstvo posebnega oskrbnika, vrhovno nadzorstvo pa ima deželna vlada. Stroški za osobje so visoki, za leto 1950 se računa na 12 milijonov šilingov. Primarij zdravnik zasluži 1500 do 2000 šilingov mesečno, kar je za akademiki izobraženega gospoda primerno.

Veliko stanejo potrebne zgradbe. Poslopja so stara, povečini že čez 50 let. Bolnice so poškodovane tudi po vojski in jih je treba popravljati in pri-

tem ne dobijo nobene podpore iz Maršalovega zaklada pod pretezo, da se stroški za bolnice ne morejo obrestovati. Plačati je treba v bolnicah na dan za 3. razred 26 šil, za 2. razred 30 šil, za prvi razred 35 šil, v slučaju bolezni pa plačuje okrajna bolniška zavarovalnica za tretji razred 24, kmetijska samo 22 šil.

Zavod za jetične bolnike v Laasu laže gospodari, ker so tam bolniki dalje časa oskrbljeni in je potrebno zato manj perila. Zasebne bolnice usmiljenih bratov v St. Vidu, Elizabetink v Celovcu, sanatorij Marija Pomagaj v Celovcu in bolnica nemškega reda v Brežah so aktivne, ker pač redovnice in redovniki niso plačani kakor privatni uslužbenci. To pa menda ne bi smelo biti povod, da se bolniška blagajna brani za bolnike enako plačevati kakor v deželnih zavodih.

Vse bolnice so navadno popolnoma zasedene, izvzemši oddelek za očesne bolezni. Slovenci obžalujemo le, da je slovenski del dežele nekako zapostavljen. Kraji Velikovec, Pliberk, Doberlvas, Železna Kapla, Borovlje doslej nimajo bolnišnice. Za Železno Kaplo je poskrbel za najnujnejše potrebe požrtvovalni pred. g. dekan Zechner. Občine imajo sicer svoje nuje potrebe, toda očitati jim moramo, da so na svoje bolnike preveč pozabile. Da ni denarja za bolnišnico, ni res. Vsaj so vsi delavci in posli, vsi njihovi otroci, zavarovani, za vse se vplačuje v bolniški blagajni, in ta bi plačevala stroške bolniškega oskrbovanja v Pliberku, kakor jih plačuje v Celovcu in Beljaku.

ga jedila... Za danes samo toliko, a drugič bomo o sličnih zadevah higiena naprej govorili!

Poletni čas nam prinaša poleg svojih prednosti tudi precej sitnosti. Med te štejemo tudi sitne muhe, ki obletavajo vse, kar diši po sladkem in kar pride dobrega na mizo. Akoravno nas ne pikajo in ne pijejo naše krvi — kot delajo to komarji in obadi — vendar so poleg svoje nadležnosti tudi škodljive. Ker obletavajo zdrave in bolne ljudi, prenašajo lahko razne nalezljive bolezni, kot legar, grižo in razne druge. Opaziš lahko, da posedajo povsod, bodisi na kruhu, bodisi na raznih drugih jedilih. Morda so se ravnokar mudile po gnojšču ali na odpadnih straniščih, kot jih imamo na kmetih še žalibog precej. Posebno rade sitnarijo ob otroških zibelkah, kjer vznemirjajo speče dojenčke, ko jim plešejo po ročicah, licih in nosu, kamor jih privablja tisti dobro znani in tako zoperni duh po neumitih dojenčkih. Vsled navedenih nevarnosti je treba napovedati neizprosni boj tem sitnabam! Predvsem je treba paziti na to, da ne trosimo drobtinc po mizah in po tleh! Povsod mora vladati čistoča, kajti vedite, da muha ne ljubi čistoče! Ko je po jedi miza pospravljena, jo moramo umiti z vročo vodo, ako ni bila pokrita s prtom. Tudi ne smemo puščati umazane posode v kuhinji predolgo neumite, saj je kuhinja še posebno priljubljeno pribežališče za muhe, ker je tam za nje mnogo slaščic in mnogo toplote, ki jo muhe nad vse ljubijo. Tudi moramo vedeti, da muha ne ljubi temnih prostorov, pač pa svetle in sončne. Ako tedaj v vročem poletju so nekatere bolnice, se jih bodo muhe izogibale. V bolniških sobah pa je najboljša, ako okna zamrežimo z gosto mrežo, da ni treba sob zatemniti. Zastale muhe pa odpravimo, ako obesimo v sobi nekaj muholovk. To je poseben papirnati trak, pomazan z lepilom, ki pa naj bo obeh na bolj skritem prostoru in naj ne binglja ravno nad mizo ali posteljo! Nekateri postavljajo posebne steklene posode proti muham, ki se dajo kaj hitro premotiti in zlezajo vanje — v svojo pogubo. Privabilo jih je staro pivo ali sladkorna voda, v koji se končno potope. Takih posod tudi ne smemo postavljati na preveč vidna mesta, ker ni baš preveč vabljiv pogled na nje spričo tolikih mrtvecev, ki so že potopljeni v njih. Včasih vidimo po mizah in drugih predmetih ter celo na živilih mnogo mrtvih muh. Zastrupili so jih z arzenom, ki ga vsebuje neka vrsta v to svrhu izdelane ga papirja. Ker pa ne poginejo muhe na dotičnem strupenem papirju, ampak šele pozneje, najdemo žalibog čisto krat njihova trupla vsepovsod po sobi in shrambi in je radi tega ta način uničevanja nepriporočljiv.

(Dalje prihodnjič)

Z. I. M:

Žvesta seca

25.

Majhni otroci, majhne skrbi;
veliki otroci, velike skrbi.

Resničnost tega pregovora morejo potrditi vsi starši. Seveda, ko imajo majhne otroke, si želijo, da bi vendar že zrasi; ko so pa veliki, si pa želijo, da bi bili še majhni.

Kdo si je bolj želel, da bi otroci že dorasli, kot vdova Rutarica. Delo ni nikdar pošlo in nadejala se je, da ji bodo potem otroci v oporo in pomoč, ko bodo večji in močnejši. Majhne je nosila s seboj na polje, jih z vozičkom vozila na travnike, da jih je vedno imela pred očmi. S svojim ljubečim srcem jih je skušala obvarovati vsake nesreče, bridkosti in trpljenja, a kljub temu so vse to kmalu občutili. Saj se mora zlasti kmečki otrok vsega privaditi in za delo kaj kmalu prijeti.

Joziju se je začel poznati, da manjka trde očetove roke. Mati je bila nekoliko premehka in prepopustljiva za sinov značaj, ki je začel kazati sledi trme in svojeglavosti, brezbrzičnosti in popustljivosti. Mati je zaradi vztrajnosti pri delu na polju sinu marsikaj spregledala.

Rezi je po pridnosti sledila zgledu

matere. Bila je kot čebelica, ki pridno zbira, ne da bi gledala na druge, ki počivajo. Toda zdrava ni bila. Včasih jo je tako čudno prišlo v glavi, da se ji je hotelo zmešati. Mama je mislila, da so tega krive knjige, saj jih je kar požirala. V resnici je kal boleznj nosila v sebi in jo je spremljala do nesrečne smrti. Komaj šoli odrasla je nekoč dobila tak hud napad, da je hotela v Dravo. Že je stala v mrzli reki, kar jo je nekaj poklicalo. Bila je mama, ki je do smrti prestrašena prihitela za hčerjo in ji nudila roko v rešitev. Po tem napadu je Rutarico vedno skrbelo za hčer. Še v spanju je dekle ječalo in zdihovalo, utrujena mama ni našla počitka, tolažila je Rezi in jo bodrila, da je spet mirno zaspala. Tako je mater vsak trenutek, na vseh potih spremljal strah za hčer. „Kaj, če si kaj naredi, če kam pade, če uide od doma?“ Ob takih prilikah je vso bol potožila žalostni Materi. Pred njeno sliko je prižigala oljnato lučko in ji prinašala najlepših rož iz svojega vrta. „Nebeški Materi v tolažbo in veselje. Koliko je prestala ob svojem najdražjem ob trpljenju svojega sina. In jaz imam štiri, za katere se bojim in skrbim. Mati, ti sprejmi vse v svoje varstvo!“

Jeseni, ko so sadje prešli in je Roki tretje leto hodil v vaško šolo, se je nagloma raznesla novica, da bodo gradili skozi Rož železnico. Govorice so se sukale povsod le okoli te železne kače. Otroci v šoli, možje v gostilni, ženske v

trgovini, na preji predice — vse je ugibalo in modrovalo o tej novotariji.

Mica — jajčarica; ki je vsak teden dvakrat nesla jajca v Celovec, je zlasti veliko vedela. Okoli nje so se drenjali otroci in radovedno lovili zanimive potankosti.

Čmna, ki je še vedno beračila s svojim cekarjem, pa je zatrjevala: „Peljem se pa že ne s takim vozilom. Če ne vleče konj ali vol, gotovo vse skup poganja hudoba. Pod Humberkom pa lahko vse še v Dravo vrne.“ Pametni so se ji smejali, lahkoverneži pa so skoro verjeli, da res hudič ali najmanj coprnice vso stvar vodijo.

Prišli so delavci z vseh strani in začeli kopati ali navažati na odmerjeno zemljišče, kjer naj bi bila železniška proga. Zaposlitev so dobili tudi domači vozniki, ki so dovažali ali odvažali kamenje ter prst. Mnogo je bilo zaposlenih tudi pri gradnji mostov in nasipov. Delo je teklo še precej hitro naprej in kmalu so bila dogotovljena tudi postajna poslopja v različnih krajih. Ampak za Vrbič ni bila predvidena postaja. Bistričani so jo hoteli imeti zase. Da bi prebivalci iz Vrbič imeli čim dlje, so jo postavili čisto proti Psinji vasi, namesto bolj na sredo na Dobravo.

To je bilo priprav za prvo, poskusno vožnjo vlaka. Ljudje so še ure poprej stegovali vratove in gledali, od kje se bo prikazala lokomotiva. Šolski otroci, učitelji in župnik so se z zastavami podali k čuvajnici v Kotu, da bi ja doka-

zali, koliko ljudstva je v Vrbičah in se spleča postaviti postajno poslopje. Otroci so mahali in kričali ter z zanimanjem gledali železno čudo. Pa je res prisopil hlaon!

Mahanje, vzklikanje, čudenje ga je sprejelo. Tudi iz okrašenega vlaka so se stegovala roke slavnostnih potnikov, ki so imeli čast prvokrat se peljati v Rož, skozi tunel na Jesenice in dalje na Kras in do morja.

Le še dim se je sukal nad gozdom, ljudje pa so še vedno strmeli.

Ko je prve dni vlak vedno vozil, je polovica šolskih otrok ušla gledat hlaon. Vsi so bili zato tri ure zaprti, a prihodnji dan so spet ušli. Končno so se le naveličali: otroci gledanja in učitelj zapiranja.

*

Po dveh letih se je Roki pripravil za latinske šole. Veselil se je že, da se bo prvokrat peljal z vlakom. Mama mu je vsega pripravila za pot in se tudi sama peljala s sinom v mesto.

Ne vem, kdo se je vožnje bolj veselil. Roki ali sestra Rezi, ki je tudi smela v Celovec.

In ko so v Marjanišče prišli in je Roki videl vse polno sebi enakih fantov, je dejal: „Mama, zdaj pa z Rezi jo kar domov idita!“

Mamo je zapeklo in zbolelo. Pokrižala ga je še, poljubila, mu naročila, naj bo priden ter res odšla.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEO

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

Mohorjani, priglasite se za knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1951.

ŽIHPOLJE

Na praznik Marijinega rojstva so na žihpoljah sledeče božje službe:

Ob ½10. uri jutranja božja služba, ob ½9. uri sv. maša z ljudskim petjem, ob ½10. uri glavna božja služba. Popoldne ob ½3. uri slovesne pete Marijine litanije.

V nedeljo dne 10. septembra obhajamo slovesnost praznika Marijinega Imena in so sledeče božje službe: Ob ½8. uri obhajilna božja služba, ob ½9. uri sv. maša, ob 9. uri II. božja služba, prihod procesije iz Káple in ob 10. uri glavna božja služba.

Popoldne ob ½3. uri slovesen blagoslov in pete Marijine litanije.

Priložnost za sv. spoved je ves dopoldan.

G. novomašnik Jožef Gabruč bo delil ta dan na žihpoljah novomašniški blagoslov.

Dne 12. septembra, to je na god Marijinega Imena, je na žihpoljah celodnevno češčenje.

Verniki od blizu in daleč ste te dneve prijazno povabljeni k Mariji na sončne žihpolje.

RAVNE PRI ROŽEKU

(Jubilej na Fugerjevem domu)

25 let je že, kar sta Hanzej in Lojza Lepušič v ščednu (podružnica fare št. Jakob v Rožu) sklenila zakonsko zvezo. 25 dobro porabljenih let z delom na trdih hribovitih tleh, z verno in vestno vzgojo otrok (vsi so že dorasli), z prenovljenjem doma na Ravnah, s trpljenjem, ki je večkrat potrkalo na dom in gostovalo v hiši.

Izseljeni so bili vsi na Hesselberg, dom pa je trpel pod oblastjo po jeziku in veri tujega priseljence. Pa Bog jih je poklical spet nazaj in dom je zopet oživel.

Srebrno poroko sta Lojza in Hanzej obhajala 24. avgusta pri sveti Hemi v Krki, obdana od otrok, zlahte in sosesčine. Brat Jožef iz Glinj je prišel s svojimi Glinjčani, ki so priznani romarji in je opravil pri oltarju svete Heme zahvalno sveto mašo s primernim nagovorom. Še zapeli smo, da so se čudili našemu petju in vernosti.

Lojzka je ateja in mam, jublanta, pozdravila s pristrčno deklamacijo: „Doživela ste danes, dragi atej in mama,

zakona svetega srebrn jubilej! V hvaležni ljubezni čestitamo Vama, Lojzka in Hanzej, Joško in Gustej.

Nam štirim darovali ste svoje skrbi, ves trud in vse delo le nam je veljalo. Molitev podprla je Vaše moči in nebo blagoslova je dalo.

Domačijo na Ravnah ste vso prenovili, v njej pridnost in vernost prebiva. V srcih ste naših poštenost gradili, življenje tako le vrednost pridobiva.

Naj Bog nam očeta še dolgo ohrani in mam našo mnogo še let! To želja je naša in vseh, ki smo zbrani, zlato še poroko Vam doživet.“

Naj še naprej blagoslov božji spremilja veren in zaveden dom in Fugerjevo družino.

Uredništvo se pridružuje krogu gratulantov in želi iz vsega srca, da bi srečni in zdravi obhajali tudi zlato poroko.

RUTE NAD LOČAMI

„... da ne bode moj šocej ležav koj sam...“

Kadar si na vasi kak fejš fant zbere

svojo činklo od kje drugod, takrat navadno malo hitreje in močnejše bijejo vtripljajoča srca domačih Ev. Ker pa tudi one vleče srce vedno bolj v dolino, kjer leži pozimi gosta megla, so tudi fantje prisiljeni seči pri zbiranju svojih bodočih gospodinj nmau bolj dol čriez gmajnico. Tako držimo ravnotežje in konbiniramo, da nam ne bi kedaj kaj zmanjkalo spričo naše zbirčnosti in srčnih zadevah. — Tudi Šrinanov Nacej si je zbral svojo življenjsko družico po načelu „moja ženka je spudnjega kraja.“ V domači cerkvi, ki smo jo ta firbčni napolnili, sta si obljubila preteklo nedeljo večno zvestobo mlada zaročenca potem, ko so jima domači g. župnik v stvarnem govoru ponazorili pomen in pot k srečnemu zakonu. Mlademu paru prav iskreno čestitamo in mu želimo vsega dobrega v najobilnejši meri!

*

Smrt neizprosno kosi, ne pove ne dneva ne ure, kadar se ji zdi, pride in vzame, kar se ji zdi... Tako je bilo tudi pri Trnatinu, ko je potrkalo na dur in poklicala pred zadnjega sodnika Štefa, ki je ob zatonu spravljen udano prenašal naložene mu težke muke zavratne bolezni. Zapustil je užaloščeno vdovo, 3 hčerke in številne vnukinje in vnuke, ki objokujejo njega, ki je bil najsrečnejši takrat, ko je imel okoli sebe svoje številne naslednike. — Naj počiva v miru, preostalih pa iskreno sožalje!

*

Kadar nas obišče težja bolezen, kjer zdravnik odredi takojšen prevoz v bolnico, ali kadar gorijo naše domačije, mi pa moramo nositi naše težke bolne daleč k cesti ali gledati kako rdeči plameni uničujejo naše imetje, takrat z dvojno grenkostjo občutimo, da smo pravzaprav državljani tretjega reda.

Nedavno je obolela deklica na nevarni in nalezljivi bolezni. Zdravnik je ukazal takojšen prevoz v bolnico. Toda naša pota so v takem stanju, da ne more k nam ne rešilni avto in ne gasilci pomagat gasiti, kadar gori. Bolnike moramo nad pol ure daleč nositi brez ozira na vreme in bolnikovo kritično stanje in tam v tuji hiši čakati po več ur na prihod rešilnega avta. Kaj to pomeni za svojce, ki trepetajo za umirajočim in kakšne muke prestajajo oni, ki bolnika nosijo, ve pa le tisti, ki to vse skusi. Spričo ponavljanja takih slučajev in brezizglednosti, da bi se temu zlu vendar že enkrat odpomoglo, ni prav nič čudnega, da smo vedno bolj zagrenjeni in se upravičeno sprašujemo, če mar nismo državljani z istimi pravicami, mar ne plačujemo predpisanih davkov in mar nismo vsa vojna in povojna leta v času pomanjkanja, oddajali našega z žuljavimi rokami pridelanega žita za skupnost in s tem izpolnili svojo državljansko dolžnost?

Pa zastoj čakamo, tarnamo, prosimo in trkammo na vrata za odpomoč. Gospodarsko in fizično smo daleč preslabi, da bi si sami pomagali, ker smo baš radi slabih potnih zvez in oddaljenosti v gospodarskem oziru zelo zaočitali. Boli pa nas dejstvo, da se drugod pridno zida za razvedrilo sitih razne vzpenjače (Seilbahnen), dočim za naše vsakdanje in življenjsko važne potrebe ni ne interesa in ne denarja niti iz tuje pomoči.

SELE

Kakor že marsikje drugod, si je tudi naša požarna bramba na Freibachu in šajdi nabavila motorno brizgalno. K nakupu sta prispevali občina in deželna gasilska zveza znatne zneske. V nedeljo 27. avgusta je bila brizgalna blagoslovljena. Navrh je bila vaja s staro brizgalno na ročni pogon in z novo, da se je mnogoštevilno občinstvo moglo prepričati, kako velika pridobitev za kraj je motorna brizgalna.

Seveda tudi najboljša brizgalna ne more gasiti ognja, če ni vode, je povdarjal župan Šiman Ogris v svojem go-

voru. Naj si zato na samem stoječe hiše napravijo vodne bazene. Dosedaj je en sam tak rezervar za vodo nad vasjo pri cerkvi.

Poldrug teden je bil ustavljen vozni promet od Čevhovega grabna do cerkve, ker je bilo treba prenoviti visoki most v Kotlah. Zdaj novega nosijo železne traverze, da bo za naprej treba obnavljati le mostnice.

V petek 1. septembra smo položili v grob njenega očeta Ano Oraže, pd. Ožbavtovo. Bila je skromna in tiha, a zelo dobrega srca. Pred leti je iz usmiljenja nasičevala lačne skrivače in je bila leta 1943 obsojena na 5 let ječe, ki jo je deloma prebila v Aichach-u in Kolbermoor-u. Slabotna in bolehnna se je poleti 1945 vrnila domov. Strašna sekira je 29. aprila 1943 obglavila na Dunaju brata in sina, zdaj je smrtna kosa že v 50. letu končala njeno zemeljsko potovanje. Velika udeležba pri pogrebu je pričala, kako je ta skromna trpin-ka štela mnogo prijateljev. Ganljivo ji je donela v grob vznesena pesem: „Jaz sem vstajenje in življenje!“ Pokoj njeni duši!

LOGAVAS

Ključavničarski pomočnik Herman Weinstich iz Žoprač se je pri prekoračenju ceste ponesrečil, ker ga je podrl poštni omnibus. Ranjenca so prepeljali v beljaško bolnico.

BOROVlje

Na žingarci je nastal 29. avgusta iz neznanega vzroka požar na parceli g. Singerja iz Struge. Radi suše se je požar hitro razširil na prostor 2000 m². Sosedne požarne brambe so požar udušile.

*gana vina in likerje najboljšje kvalitete nudi

HANS BRUNNER

CELOVEC—KLAGENFURT
Priesterhausgasse

IZ ROŽA

Vobče je znano, da ima šentlenarška fara izvrstne pevce in pevke, posebno njih pevovodja — kmetski fant — je izvrsten. Ko pojejo v radiu jih vse občuduje in ko srečaš po končanem nastopu kakšnega prijatelja ali tudi narodnega odpadnika, te takoj vpraša: „Si kaj poslušal danes slovensko petje v radiu? Šentlenarčani jo pač znajo!“

Vsako leto jo mahnem enkrat v svoj rojstni kraj in kako prijetno je poslušati to ubrano petje v cerkvi, tudi izven cerkve sem slišal moški zbor peti — to je užitek. Letos sem poromal na veliko gospojnico k „Naši gospe pri sedmih studencih“, toda na žalost ni jih več 7, ampak samo 2, ker so vse druge vrelce zajeli v vodovod za Radnovce; bil sem tam pri sv. maši in slišal lepo petje. Pri tej priliki so mi pevci vzbudili stare spomine iz šolskih let in sklenil sem, da bom te spomine dal na razpolago našemu časopisu, da bodo mladi pevci vedeli, da so bili tudi njihovi predniki izvrstni pevci in so gojili lepo slovensko pesem.

Bilo je to pred 66 leti, ko je bil v fari nastavljen za cerkovnika in organista neki „Jozef“, tako so ga vsi klicali in meni ni znano, kako se je pisal — vem samo to, da je bil iz Galicije v Podjunu. Ta Jozef je zbral vse dobre pevce iz okolice in jih vadi v petju. Vsako soboto zvečer in ob nedeljah so prepevali pod vaško lipo v Gorpičah, ki je še danes priča teh dogodkov, lepe slovenske pesmi. V spominu mi je zlasti še „Otok bleški“ in „Iz stolpa sem“; peli so izvrstno. Toda ta moški zbor ni pel v cerkvi in leta 1887 je peljal organist Jozef svoje pevce k Einspielerjevi proslavi v Sveče in so tam tudi nastopili. Nekaj pevcev imam še danes v spominu in sicer: Pintarča iz Radnevesi, žvižgovca iz Brnce — imel je krasen I. tenor —, Apriesnika iz št. Joba z izvrstnim II. basom, Mešnikovega Luka iz Gorpič in nekaj tamošnjih kovačev.

Takrat so namreč izdelovali v Gorpičah (tvrška Erlach) tista dvokolesa, ki so imela spredaj približno 1 m in pol v premeru veliko kolo in zadaj pa takega, ki je meril kakih 25 cm. Ko je sedel

kolesar na to kolo, je bil tako visoko, da se mu je večkrat v glavi motilo.

Po nekaj letih jo je cerkovnik Jozef odkuril v Ameriko in s tem je bilo tudi petje zapечатeno. Okrog leta 1928. je prinesel „Koroški Slovenec“ članek, da je stric iz Amerike umrl v Galiciji, popisano je bilo, kje povsod je služboval za cerkovnika. Med tem tudi v št. Lenartu pri sedmih studencih.

Torej dragi pevci v št. Lenartu, kar tako naprej, skrbite tudi za naraščaj in ubogajte svojega pevovodja, katerega Vam marsikateri pevski zbor zavida. Farani naj bi pa podpirali pevce s tem, da jim dajo na razpolago mlade moči, da se bo petje še naprej dobro razvijalo in mladina izobraževala in se odtegnila marsikateremu tujem vplivu.

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

Tudi letos smo romali na Višarje, čeravno ne tako številno kot lani, ko je bilo 189 oseb. Letos nas je bilo vendar vseh skupaj le 115 oseb. Naše oblube in zaoblube, ki smo jih storili v letih vojne, smo že lani izpolnili. Tako smo letos romali drugi in oni, ki lani niso bili. Za denar ima nas pa tudi že trdo in pliberški sejem je pred durmi. „Ali na Višarje ali na jarmark“, se je reklo; marsikateri je zljubil bolj hrušč sejma kot tihoto Višarske gore.

V sredo nato pa so romali tisti, ki na Višarje niso mogli, v Krko, da tam opravijo svojo božjo pot in si ogledajo lepoto krške stolnice. Med potjo so pozdravili tudi Mater božjo v Gospe Sveti.

V torek 29. avgusta smo položili k zadnjemu počitku Apolonijo Mahorič, meseca februarja je dopolnila 81 leto. Živela je tiho, mirno, sama zase. „V Šmihelu no kajžico mam, notri prebivam koj sam“, to je veljalo za Apolonijo Mahorič v pravem pomenu besede. Bila je nad vse marljiva in pridna tretjerednica. Rada je hodila vsak dan k sv. maši. Obilo molila, pa tudi kljub svoji starosti rada pomagala Čebulovim do zadnjega, kolikor je mogla, na polju. Bila je dobra, tiha in marljiva. Ni čuda, da smo jo v prav obilnem številu spremljali k zadnjem počitku in ji je pevski zbor zapel na domu in pri odprtem grobu v slovo zadnje žalostinke. G. župnik pa so nam stavili rajno Lono kot vzor prave tretjerednice, ki se vrača iz tega sveta bogata v nebesa. V senci tabernakeljna bo počivala, ko je vsak dan prežela Jezusa v svoje srce. Ljubila je sveti križ, zato jo je tudi križani Zveličar objel, kakor svetega Franciška in jo peljal kot svojo nevesto v svoje kraljestvo.

„VERA IN DOM“

Kdor od naročnikov mesečnika „Vera in dom“ bi mogel pogrešiti peto številko letošnjega letnika, naj jo pošlje na upravo tega lista v Celovcu, Viktringer Ring 26 ter naj sporoči ceno.

Tako smo storili vsi telesno delo usmiljenja, ko smo tej revni in ubogi ženi izkazali zadnjo čast, ravno tako kot kakemu bogatini tega sveta, za kar so se nam g. župnik lepo zahvalili. Bogatina spremljati k grobu, to je lahko in častno; iti k pogrebu revnemu človeku, to je pa delo telesnega usmiljenja. S svojim lepim vzornim življenjem si je rajna Lona to tudi zaslužila. Z rajno Lono je šel zopet del Šmihela na oni svet.

Tako nam izumirajo stari, dobri, zvesti ljudje, mladina pa ne pozna več teh idealov, svet pa postaja pust in prazen ter ohol.

Rajna Lona naj počiva v miru. Čebulovim pa, ki so šele pred meseci izgubili dobrega očeta, naše sožalje!

PAZITE!

Vsa izborna vina iz Wachau-a, ki jih daje vinograd Hutter v Kremsu an der Donau in ki so na beljaški in celovski razstavi bila tako zaželena, toči v Celovcu gostilna LAGER

Lidmannsygasse 43.

Poskrbljeno je za dober in cenen prigrizek. Cenjenim gostom se priporoča lastnica Maria Nadmessnig.

Obnova evropskega kmetijstva

Možje, ki skrbijo za prehrano evropskih narodov in ki te narode rešujejo pred lakoto, predstavljajo rod individualistov; to so torej možje, ki želijo ostati čim bolj samostojni in neodvisni na svojem razmeroma majhnem zasebnem gospodarstvu. Izvzemši malo število državnih in združenih podjetij so lastniki zemlje kmetje, ki obdelujejo svojo zemljo s tolikim trudom in naporom kakor ne delajo v nobeni od velikih evropskih tovarn. Odstotek kmetij, ki ne presegajo deset hektarjev, to je združenjskih posestev, ki jih obdelujejo skoraj brez najetih delovnih sil, kaže v posameznih najvažnejših evropskih kmetijskih področjih tole stanje:

Avstrija	68%
Danska	49%
Nemčija	81%
Norveška	92%
Belgija	99%
Francija	58%
Nizozemska	79%
Švica	82%

V Italiji ima 36% kmetij manj kot eden hektar; na švedskem ima 28% kmetij manj kot po dva hektarja.

Pred drugo svetovno vojno je postajalo to dejstvo vedno bolj pomembno. Evropske kmetije so mogle prehraniti v večini primerov svoje družine in svojo bližnjo okolico. Toda v nekaterih drugih deželah, kakor n. pr. v Angliji pa kmetijska proizvodnja ni mogla zadovoljiti potreb prebivalstva. Te dežele so nakupovale hrano na zahodni polobli ali so jo uvažale iz onih evropskih krajev, ki so razpolagali z viškom za izvoz. Takrat so mogli uvažati hrano razmeroma poceni.

Vojna in kmetijstvo

To stanje ne drži več. Vojna je popolnoma preobrnila evropsko kmetijsko gospodarstvo in to v taki meri, da so morali uvažati življenjske potrebščine za ljudi in živali skozi celo vrsto let po zaključku vojne v tako velikem obsegu, kakor ga niso poznali nikoli poprej. Medtem je poslabšalo evropske prehranske razmere še dejstvo, da je število prebivalstva naraslo za deset odstotkov in bo — kakor cenijo — še naraslo do leta 1952 za 14%. K temu pride okolnost, da so od tržišč zahodne Evrope ostro odrezali običajne izvore hrane iz vzhodne Evrope in Daljnega Vzhoda (riž in oljna semena). Leta 1947/48 je bila hrana in krma največja postavka uvoza osemnajstih zapad-

strija. Kmetijstvo je namreč bolj odvisno od prirode, od tal, podnebja in vremena. Od nizke in nestalne ravni leta 1947 se je kmetijstvo že dvignilo do svoje predvojne višine. Do leta 1952, ko bo konec Marshallovega načrta, bi morali dvigniti evropsko kmetijstvo še za 15% nad predvojno višino. Že sedaj izdelujejo načrte, da bi dosegli v poznejših letih še večje uspehe.

Kako je nastala ta organizacija?

Zaradi obsežnosti področja, ki zadeva kmetijstvo, je ustanovil prehranbeni in kmetijski odbor Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje osem pododborov za proučevanje posameznih delov celotnega vprašanja.

V prvih dveh letih Marshallovega načrta je pododbor za izvoz in uvoz svetoval, kako naj se razdeli pomoč za kmetijstvo, ki so jo zahtevale članice organizacije od Združenih držav. Ta pododbor proučuje tudi vprašanje, kako deluje sprostitev medevropske trgovine na razvoj evropskega kmetijstva. V svojem začasnem poročilu, ki ga je predložil pretekli teden glavnemu odboru, daje ta pododbor o že sproščeni trgovini s kmetijskimi proizvodi naslednji pregled:

Po stanju meseca maja 1950 dosega vrednost medevropske trgovine s kmetijskimi proizvodi dve milijardi dolarjev, od katerih odpade: 1. Na trgovino, ki jo vodijo države, 22%; 2. na zasebno trgovino, ki je že sproščena, 48% in 3. na zasebno trgovino, ki še ni sproščena, 30%.

Trgovina z žitom je skoraj popolnoma v državnih rokah, ali je — v manjši meri — že sproščena. Zato ni skoraj nobenih težav na tem področju. Pač pa cvira ukrepe za sprostitev trgovine v tej panogi strah kmetovalcev, da bi padle cene živini. Proizvodnja sadja tudi trpi zaradi bojazni, da bi mogla biti proizvodnja prevelika in da bi mogle zaradi tega uvesti posamezne države zaščitne carine. Za pomiritev kmetovalcev bi bilo potrebno, da bi bile sklenjene dolgoročne dobavne pogodbe za ta njihov proizvod. Te pogodbe naj ne bi nasprotovale svobodni trgovini, ampak naj bi jo še dopolnjevale.

Upravljana proizvodnja

Pododbor za uravnavano ali dirigirano kmetijsko proizvodnjo razpravlja o splošnih smernicah proizvodnje in pomaga proučevati vprašanja, ki zadevajo sprostitev trgovine. Ta odbor proučuje tudi načrte, kako bi naj se v bodoče povečala proizvodnja, kako naj bi se vlagala glavica (kapital) v kmetijstvo ter svetuje, kako naj vplivajo na cene kmetijskih proizvodov. — Načrt, ki ga sedaj izdelujejo, predvideva, da povečajo setveno površino. Za primeru služijo pri tem podatki iz leta 1947, ki jih označijo s številko 100.

Za pridelke in živino postavlja naslednje cilje:

	Pred vojno	1950	1952
Krušno žito	166	169	186
Žito za krmo	122	129	137
Krompir	110	130	139
Sladkor	134	154	165
Meso in mesni proizvodi	148	141	157
Mleko	131	136	147
Jajca	139	126	139
Maščobe (tudi olja in maslo)	123	126	139

Pododbor za kmetijsko tehnologijo skrbi predvsem za to, da kmečka posvetovalna služba prinaša kmetu na dom izsledke raziskovanj iz Evrope in iz Združenih držav. Ta služba prilagoduje svoje cilje in svoje delovanje različnim potrebam posameznih dežel in pokrajin. Z njo hoče Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje enakomerno dvigniti raven zmogljivosti v dotičnih deželah. Doslej je pododbor v tem pogledu izvršil že zelo obsežno delo za izboljšanje travnikov. Travništvo je namreč za Evropo največjega pomena. Zato je življenjsko važen cilj, da izboljšajo travnike kakovostno in količinsko.

To spoznanje so širili med kmetijske strokovnjake in kmete v veliki meri sestanki in potovanja, ki jih je organizirala Organizacija za evropsko

gospodarsko sodelovanje. Povečalo je to v veliki meri proizvodnjo semenja, kateremu so posvetili preje le malo pozornosti. Nadalje proučujejo vprašanje, kako naj bi uspešno nadzorovali živalske bolezni.

Pododbor za gnojilo in za uničevanje gliv in mrčesa namerava povečati hektarski donos na ta način, da izboljša

Kvalitetno prvovrstna vina po najnižjih cenah dobite v vinski kleti

HANS BRUNNER

CELOVEC—KLAGENFURT
Priesterhausgasse

zemljo in nadzoruje razne nalezljive bolezni v kmetijstvu. Mehanizacija kmetijstva rešuje vprašanje, kako naj bi omogočili malemu kmetu z omejenimi sredstvi uporabo sodobnih traktorjev in najnovejših kmetijskih strojev. Da bi mogli mehanizirati cele kmetije na zadovoljiv način, so predlagali: vporabo kmetijskih strojev na skupni, to

Zadružništvo in mednarodna trgovina

Stanley Andrews, ravnatelj urada za inozemske kmetijske zadeve pri ameriškem kmetijskem ministrstvu, je govoril na letnem zborovanju ameriškega združenega zavoda v Stillwaterju, v državi Oklahoma, in v svojem govoru izjavil, da lahko budno združeno vodstvo olajša in mogoče celo reši določena trgovska in razdelitvena vprašanja. Dalje je izjavil, da „nam mora pri pogledu na mednarodni in notranji položaj biti jasno, da Združene države lahko uspevajo samo takrat, če uspevajo tudi ostale države, kajti mednarodna trgovina ni enosmerna cesta.“

Nadaljeval je: „Najboljši način stalne in zdrave mednarodne trgovine je tisti, ki čim bolj približa proizvajalce potrošnikom. To nalogo opravlja najbolje zadružništvo. To ni samo poslovno koristno, temveč bomo s tem, da povežemo v gospodarskem podjetju in medsebojnem odnosu široke plasti naroda, dosegli v znatni meri tudi politično sodelovanje in določeni mirovni red.“

Andrews je dalje izjavil, da se nudi jo ameriškim kmetovalcem in kmečkim združenjem po vsem svetu „lepe prilož-

je zadružni podlagi, znižanje cen tekočega goriva in znižanje uvoznih dajatev (carin), oprostitev traktorjev od davkov in razširitev denarne pomoči, posebno v obliki posojil.

Ostali pododbori proučujejo še druga vprašanja kmetijske proizvodnje, zlasti onih kmetijskih proizvodov, ki naj bi postali predmet splošne evropske trgovine. Razen tega se bavijo posebni pododbori še z vprašanjem, kako bi zvišali potrošnjo hrane, da bi dvignili življenjsko raven prebivalstva članic Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje.

Veliko je že strojenega, veliko pa je treba še storiti. Daljnovidna Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje si je visoko postavila svoj cilj. Doseči hoče ne le primerno ravnotežje med domačo in uvoženo hrano, temveč hoče tudi razviti trgovino s kmetijskimi proizvodi, ki naj bi bili glavna opora obnovljenega evropskega gospodarstva.

SVINJSKI TRG NA DUNAJU

Na dunajskem trgu so zadnji teden prodali 2483 domačih in 774 uvoženih prašičev. Cene so bile iste kakor pred tednom in sicer za domače mesnate svinje prve vrste 11½ do 13 šil., srednja vrsta 11 do 11½ šil., za slabšo kvaliteto so plačevali 10,30 do 11 šil., za inozemske so plačali 11 do 11,20 šil.

nosti“, da se udeležijo poslovno mednarodne trgovine, če bi odprli v drugih delih sveta svoja velika in strokovna zastopstva. Poudaril je, da so evropske kmečke in potrošniške zadruge med najvažnejšimi kupec ameriških poljskih pridelkov. Mednarodno združeno organizacijo si zamišlja tako, da bi bila last stoterih ameriških nakupnih in prodajnih združenj, ki bi jo opravljale in tvorile ter tako trgovala v mednarodni trgovini s poljskimi pridelki in potrebščinami z velikimi evropskimi podjetji.

Andrews je nato podal zgodovinski pregled evropskega združenega gibanja in pokazal, kako je zadružništvo bilo često „jedro odpora proti diktatorjem in kako je izpodkopavalo oblast diktatorjev in monopole“ ter dodal, da velja to v prvi vrsti za kmečke zadruge. Pripomnil je: „Naj bo temu vzrok značaj in ponašanje kmetov, ki so člani teh združenj, ali pa duh združenega gibanja, resnica je samo ta, da so bile kmečke zadruge pod diktaturami zadnje postojanke odpora, ki so se do konca upirale; tam, kjer so se diktature zrušile, pa so bile spet kmečke zadruge tiste, ki so dvignile in obnovile demokracijo.“

GOSPODARSKE VESTI

UŽIVAJTE SVEŽE KUHAN KROMPIR

Kmetijsko ministrstvo opozarja ameriške gospodinje, ki skuhaajo zaradi prihranka časa na enkrat krompir za več dni, da to ni priporočljivo, ker izgubi krompir zelo naglo ves vitamin C, ki ga vsebuje. Ministrstvo ugotavlja, da izgubi krompir že v 24 urah svoje bistvene prehranske snovi. Zmanjšanje izgube vitaminov pa se lahko v veliki meri prepreči, če krompirja pred kuhanjem ne olupimo, ako se krompir hitro skuha v malo vode in ga končno takoj damo na mizo.

PROIZVODNJA PLASTIČNIH SNOVI

Ameriška tarifarna komisija poroča, da se je v Združenih državah proizvodnja plastičnih in smolnatih tvarin v letu 1949 v primerjavi s proizvodnjo leta 1948 povečala za 45 milijonov kilogramov in tako dosegla 675 milijonov kilogramov.

SVETOVNA PROIZVODNJA VOLNE

Po cenitvi ameriškega kmetijskega ministrstva se bo svetovna proizvodnja volne v letu 1950 sukala okoli 1 milijon 755.000 ton, to je za 45.000 ton več kot lani in za 24.750 ton manj kot je bilo povprečje 1936-40. Proizvodnjo Združenih držav predvidevajo s 111.150 ton, to je za približno 300 ton manj kot lani. Avstralijska, največja proizvodnica volne, bo letos verjetno povečala svojo proizvodnjo na okoli 585.000 ton.

Medna trgovina

SAMONIG

audi:

Ia ženske svilene dokolenke
v vseh barvah S 14.90

BELIAK-VILLACH
Weißbrunnengasse 12

ČIGAVA JE PISALNA MIZA?

Pred tremi leti je neki mizar v Celovcu razstavil lepo pisalno mizo iz trdega lesa. Neki kmečki gospodar, mož kakih 40 let, rdečeličen in slok, je bil kupec te mize, in jo je dal postaviti pri hišnici v „Krški hiši“ (Gurkerhaus). Miza stoji zdaj že tretje leto tam in nihče ne pride po njo. Hišnica je ime pozabila ali sploh po njem ni povpraševala. Kakor druge stvari iz razstav, je tudi miza tako draga, da kmet menda ne more misliti na nakup. Morebiti po tej notici v časopisu najdemo ali mizarja, ki je mizo napravil ali posestnika, ki jo je kupil? Eden ali drugi naj se zglašijo, hišnica „Krške hiše“ ni prevzela za to mizo nobene odgovornosti in v bodoče — ako se nikdo ne javi kot lastnik — tudi ne bo več na njo pazila.

BLAGO ZA OBLEKE

Ischernütter

CELOVEC—KLAGENFURT
Karfreitstraße 1

no-evropskih držav iz zahodne poloble in predstavlja 51% celokupnega uvoza oziroma vrednost skoraj 7 milijard dolarjev.

Iz tega vidimo, da je obnova kmetijstva bistvenega pomena za obnovo evropskega gospodarstva. Uvoz je treba zmanjšati, dvigniti je treba proizvodnjo v taki stopnji kakor še nikoli popreje.

Pomoč v sodelovanju

Svetovno proizvodnjo hrane nadzoruje in usmerja Organizacija za prehrano in kmetijstvo Združenih narodov. S posebnimi evropskimi potrebami pa se bavi Organizacija za evropsko sodelovanje, „OECE“, ki proučuje pomen kmetijstva za obnovo vsega gospodarstva. Leta 1948 so pri tej organizaciji osnovali prehranbeni in kmetijski odbor, ki priteguje pri reševanju svojih nalog vodilne, izkušene in sposobne evropske kmetijske strokovnjake in raziskovalce.

Doslej so bili uspehi tega delovanja znatni kljub temu, da se kmetijstvo ne more tako hitro dvigniti kakor indu-

Višarsko romanje

(Nadaljevanje s 3. strani)

skim petjem. Vsa cerkev je pela, skozi vso noč smo prepevali. Ob pol petih so pristopili duhovniki, da so delili sveto obhajilo. Obhajilo so delili pri velikem oltarju, naval je bil velik in šmihelski g. župnik je kljub svoji strogosti komaj vzdrževal red. Celo uro so šli ljudje po cerkvi k oltarju in potem pri žagradu ven, da so mogli priti na vrsto. Velikanski kelih, ki šteje nad 1000 hostij, je bil prazen, poleg dveh drugih kelihov, tako da je moral duhovnik reči: „Prosim počakajte malo do druge maše, ki sledi.“

Eno smo pogrešali pri teh jutranjih božjih službah, da je bilo premalo spovednikov, da se je prepozno obhajalo, vsaj ob štirih bi se moralo obhajati. Človek, ki ne spi, težko čaka tako dolgo teš. In drugo, ob tej jutranji uri, ko je zunaj še mrzlo in temno, cerkev pa nabit polna, bi bile umestne pridige in ne potem, ko se cerkev začne prazniti ali pozno večer, ko ljudje trudni zaspijo.

Ob šestih je bila peta maša, pri kateri je pel cerkveni mešani pevski zbor iz Šmihela pri Pliberku. Pridigo so imeli prečastiti gospod dekan Zechner o brezmadežnem Srcu Marijinem in o naši ljubezni do tega Srca. Marijino Srce nas ljubi in se žrtvuje za nas. Brezmadežno Srce Marijino je naše zavetje. Po pridigi je bila posvetitev temu brezmadežnemu Srcu. Ob sedmih je bila zborna maša s ljudskim petjem. Ni popolnoma na mestu, ker se gredo ljudje okrepčati in malo ohladiti v jutranjem zraku.

Ob 9. je bila pridiga g. dr. Hornböcka ter slovesna peta sv. maša, katero so darovali milostljivi g. prošt Lenart Trabsinger, na koro pa je pel šmihelski pevski zbor.

Malo s strahom je bila izročena ta velika naloga šmihelskemu zboru, ali bo kos svoji nalogi peti pri tako velikem romanju. In mislimo, da je šmihelski zbor ravno tako s strahom sprejel to povabilo. A vsa priznanja govorijo, da je zbor svojo nalogo dobro rešil. Zbor ima krasne glasove, dobre izvežbane sopranistinke in altistinke, ravno tako so se moški glasovi poleg starih izučeni in mladih polnih glasov dobro ujemali. Soli so bili podani tako pri latinski kakor pri slovenski maši dovršeno in gladko. Zbor je pel ubrano in čustveno, podal lepo piano in forte, ki se je stopnjevalo do dovršenosti v fortissimih. Vsi večji petja so se nad vse pohvalno izrekli nad tem petjem, tako je zboru gratuliral pr. g. dr. Vodopivec iz Rima, dr. Bele, dr. Vidmar, dr. Metod Turnšek in drugi. Goriški pečovodja je dejal: „Danes se mi kar srce smeji, ko vidim, kako vi znate gojiti petje.“ Koroški cerkveni pevec je dejal: „Trideset let pojem že v cerkvi in se malo spoz-

nam na petje. Izvrstno ste peli; cela slovenska Koroška je lahko ponosna na ta zbor.“ Saj so pevci pa tudi peli korajžno, sigurno in kakor bi odrezali, so prenehali pri odmorih in ob koncu. Tako res lahko iz srca čestitamo šmihelskemu zboru, organistu Miheju Sadjaku in dirigentu Francu Krajgerju, našemu mlademu doktorantu!

G. prošt Trabsinger je šel najvišje kar je mogel s svojim „Ite missa est.“ A z notranjim ponosom so mu pevci odgovorili dovršeno in obenem s hvaležnostjo do Boga: „Deo gratias!“ Peli so Mavovo latinsko mašo, „Poglej na nas z višave“ in „O, Marija, Ti pomagaj nam.“

Polni zadovoljnosti nad tem lepim romanjem smo se podali ob pol desetih zopet nazaj v dolino, vedli smo se po-

šteno in niti policija ni mogla dognati pijanih ljudi.

Požirek sladke kapljice pa smo prinesli še našim domačim domov, da so videli, da smo res bili v deželi, kjer teče sladko vince, ki razveseljuje človeku srce.

Vodstvu romanja pa smo zelo hvaležni za to romanje in ga prosimo, da nam drugo leto zopet oskrbi romanje, če bomo še pri zdravju. Stare ženice, čez osemdeset let stare, so šle k Mariji po slovo in majhni otroci so bili, ki bodo po osemdesetih letih šli k Mariji na Višarje zopet po slovo in tako se dogaja že stoletja sem! Ti pa: „Pozdravljena svetovišarska Kraljica! Pozdravljena vzvišena naša Gospa! Si nam priprošnja, si nam pomočnica, si Mati dobrotna, usmiljena vsa. Višarska Gospa, premile oči obrni na reveže, romarje vse. Roke Ti razprostri, srce vsem odpri, ki v Tvojega plašča zavetje hite.“

Ministrantski shod

Začuden so pogledali prebivalci Dobrle vasi v nedeljo zjutraj 3. septembra, ko je prihajalo toliko mladine v njihovo lepo cerkev. Kaj naj to pomeni? Domača mladina se je v velikem številu odpeljala v Pliberk na sejem, sem pa prihajajo drugi iz vse Podjune, pa ne morda zato, da nadomeste domače pri službi božji?

Paso radovedneži kmalu zvedeli, kaj je. Ministranti iz vse Podjune imajo svoj veliki shod. Kaj pa naj to pomeni? Bo kakšna politična „versamlunga“, naj se na slovenskem delu Koroške nemško ministrira? Nič podobnega. Ministranti so se zbrali, da se navdušijo za svojo vzvišeno službo, da vidijo, koliko jih je in da v medsebojni plemeniti tekmi pokažejo, kako lepo znajo ministrirati in kako dobro obvladajo potrebno znanje in molitve.

Zares lep je bil pogled na zbrane plavalase ministrante v njih pisanih prazničnih oblekah, ko so se zbirali za procesijo v proštjski cerkvi. Velika, v dvostope razvrščena procesija ministrantov se je slovesno pomikala od proštjske cerkve v cerkev k Mariji na gori. Tam so ministranti imeli recitirano službo božjo. Po evangeliju so poslušali lep nagovor o svoji zvišeni službi. Med mašo pa je iz njih mladih grl donela naša lepa cerkvena pesem.

Po sveti daritvi so se spet v procesiji vrnili k proštjski cerkvi, kjer so odložili svoja praznična oblačila ter šli iskati okrepčila za popoldanski spored.

Ob dveh so se spet zbrali v proštjski cerkvi, kjer so na čast Materi božji zapeli lavretanske litanije in prejeli blagoslov z Najsvetejšim.

Po blagoslovu so se zbrali v dvorani

narodnega doma, kjer je bilo tekmovalce iz ministrantskega znanja. Tekmovalci so se postavili pred oder, na odru pa je bila komisija treh gospodov pod predsedstvom mil. g. prošta Truppeja, ki je tekmovalce strogo izpraševala. Kako so naši ministranti podkovani v znanju, je pokazal izid. Kljub strogim ocenam jih je dvajset doseglo nagrade. Iz teh dvajsetih pa je komisija le s težavo — s tem, da je pazila na vsaki najmanjši nedostatek — izbrala pet najboljših, ki so dobili posebno lepe nagrade.

Po tekmi so globasniški ministranti podali prav lepo, globoko, duhovno igro Henrija Gheona: „Dva ministranta iz Santarema.“ Vsa polna dvorana, povečini samih mladih ljudi, je z velikim zanimanjem sledila lepi igri in dobremu podajanju globasniških izgralcev, ki jih je na koncu bogato nagradila s ploskanjem.

Po igri so nagrajeni tekmovalci prejeli svoje lepe in zaslužene nagrade. Vsi udeleženci ministranti, ki jih je bilo veliko nad sto, so dobili v spomin na shod lepo barvane slike. Nato se je mladi ministrantski svet napotil na vse strani domov bodisi peš bodisi s kolesi ali z vlakom; z veselim srcem nad lepo uspešnim shodom in z željo, da se drugo leto spet snidejo še v večjem številu in še bolj podkovani za tekmo kot letos — posebno tisti, ki jim letos ni uspelo dobiti prve nagrade.

PRAGA

Na Hradčanih so našli temelje stare romanske cerkve iz desetega stoletja, katero je uničil požar.

VESTI IZ SLOVENIJE

V mesecu juliju so v Sloveniji med drugimi umrli (Ljubljana je označena z Ljbl.):

Franc Mandelj iz Ljbl.; S. M. Assumpta Bahovec, uršulinka iz Škofje Loke; Jožefina Semenič iz Ljbl.; Zofija Kralj, vdova po združnem tajniku iz Ljbl.; Alojzij Stupar iz Homca; Anica Snajder iz Ljbl.; Ivan Trabus iz Litije; Srečo Dolinšek iz Velesevega pri Kranju; Rozalija Bezjak iz Ljbl.; Ivo Lukič, bivši trgovec iz Ljbl.; Karla Hitti roj. Windischer iz Ljbl.; Alojzij Kobal iz Vuzenice, utonil v Dravi; Janez Grahek iz Petrove vasi pri Črnomlju; Josip Klepec, geometer iz Ljbl.; Edvard Sever, zobotehnik iz Ljbl.; Marija Korenčan iz Jesenic; Danica Logar iz Domžal; Josip Kregar iz Štepanje vasi pri Ljbl.; Rašid Ibrahimović iz Ljbl.; Ivanka Skvarč iz Ljbl.; Marija Wernig iz Ljbl.; Ivanka Karmel-Kavčič roj. Logar iz Ljbl.; Emil Hörtner iz Ljbl.; Roman Huber, miner iz Jesenic; Frančiška Sirmak iz Dravlj; Vinčo Repež iz Ljbl.; Janez Podgrad iz Polja pri Ljubljani; Leopold Jager, uradnik iz Ljublj.; Alojzija Krepel iz Velenja; Roman Kavčič, dijak iz Celja, utonil v Paki; Pavlina Dolničar roj. Kobal iz Ljbl.; Miloš Karničnik, bivši trgovec v Ljublj.; Vinko Demšar, p. d. Bahač v Zireh; Franc Jerko iz Črnuč; Jožef Kurent, čevljarški mojster iz Črnuč; Ivan Kert industrijski poslovodja iz Gorenje Save pri Kranju; Fani Bebler roj. Ragusin iz Ljbl.; Anton Jakop iz Polja; Joško Udovič iz Planine pri Rakeku; Josip Krall, želez. vlakovodja iz Novega mesta; Josip Selovin, bivši trg. zastopnik iz Dravlj; Silva Grah, poštna uradnica iz Celja; Anton Štrumbi, orož. podp. iz Podbrezja pri Mariboru; Franc Erjavec iz Ljbl.; Šol. s. M. Doloroza Košak v Domžalah; Vladimir Volčanšek, upr. gostinskih podjetij v Brežicah; Ivana Kregar v Vižmarjah; Oskar Borjančič iz Ljbl.; Mihael Ojsteršek, pos. in gostil. pri Sv. Mihelu; Anton Vrhovec, pos. iz Štepanje vasi; Franc Porenta, pos. v Zavogljah; Frančiška Einhauser roj. Cotič iz Ljbl.; Ana Marija Brečak iz Novega mesta; Karel Tekavec iz Ribnice; Josip Počakaj iz Ljbl.; Franc Bertonec, jermenar iz Ljbl.; Karl Logar, bivši pos. in gostil. v Hrastrniku; Darko Bele, tisk. strojnik v Kranju, se ponesrečil v planinah; Frančiška Benedetič iz Ljbl.; Jakob Cesar, žel. nadkurjač iz Ljbl.; Jakob Pavliček roj. Brecl iz Ljbl.; Anton Kobal iz Naklega pri Črnomlju; p. Evstahij Berlec, gvar-dijan na Brezjah; Jožefa Laibacher roj. Müller iz Trbiča; Franc Levstek, klepar iz Dvorske vasi pri Vel. Lašah, utonil v Savi; Franc Zorko iz St. Jurija ob Taboru; Janez Kramar, župnik v Ribnem pri Bledu; Jospina Štefanovič, posestnica iz Novega mesta; Jan-ko Mencinger, bivši industrialec v Trbiču; Marija Hlebec roj. Belič iz Rajhenburga; Albin Leitgelb, poštni insp. iz Vojne vasi; Anton Hladen, mizar iz Ljubljane; Oto Štepin, davčni insp. v Šmarju pri Jelšah; Anton Skalar iz Kranja; p. Ladislav Hazimal, kapucin v Ptuj; Frančiška Bajt roj. Podgornik iz Bukovice; Marija Mlakar roj. Erjavec iz Ljbl.; Janez Debevec iz Borovnice; Iva Lilleg roj. Meden iz Ljbl.; Franc Bemjak iz Spuh-lje pri Ptuj; Franc Jurjevčič, učitelj iz Ljbl.; Ivan Cunder, pos. v Stožicah; Marija Kozinc iz Ljbl.; Ivan Kulovec, pos. iz Vavte vasi; Marija Novak roj. Cepin iz Ljbl.; p. Marko Fišer, kapucin v Škofji Loki; Marija Trnek roj. Čok iz Šmartna pri Velenju; Jože Senčur, polc. nadz. v Ljbl.; Marjana Šuštar iz Ljbl.; Zofija Kveder roj. Peterkoč iz Ljbl.; Ludvik Zadnik, magistr. služitelj v Ljbl.; Franc Kristančič v Ljbl.; Ernesta Beltram roj. Černe iz Mirna; Franc Šefman in sin Stane iz Ljbl., po smrtni nesreči; Metka Pegan roj. Pakiž v Viča; Andrej Thaler iz Kozarij; Alojzij Oven iz Muhabrana; Franc Darvaš, šol. upravitelj iz Murske Sobot; Marija Matičič roj. Urbas iz Ivanjega sela.

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

41.

„Ne delam slabega. Če pa žinjate, da vas bom za vsako stvar vprašal in mledoval kakor včasih, se motite. Radi bi me spet optali kakor psa, morda še udarili kakor takrat. Je prepozno. Sami ste spregli, nisem vas silil. Tudi veste, zakaj ste spregli.“

Podlipnik je hlastal za sapo, Greta se je umaknila iz izbe. Čutila je, da je prišlo do nje, da je Podlipnik dregnil v najtežje rano Podlipnikove hiše, čeprav ne naravnost.

Podlipnik in Foltej sta ostala sama v hiši.

„Zakaj sem spregel?“ se je davil Podlipnik. „Sam dobro veš. Bajtarska kri še ni pila Podlipnikovega znoja in ga tudi ne bo. Zato sem spregel.“

„Sem vas silil? Kdo je bil prvi, ki je obsodil Greto? Vi! Po otroku ste vprašali, ko je Greta skoraj umirala, za Greto se niste zmenili. Zdaj čakate kakor volk, kam boste spet hlastnili, če ne bo iz Grete otrok.“

Foltej je sikal kakor kača, Podlipnik

je s prsti grebel po mizi, vstajal in sedal, lovil sapo in grčal kakor zadušene.

Foltejeve besede so sekale naprej. „Žge vas, da ste se zmotili v Pečnikovi. Sami ste krivi.“

Zdaj je Foltej vstal in se sklonil prav čez mizo.

„Motnikov je nor in je revež. Mrtev poganjek Podlipnikove hiše je. Kočarjeve Mojce sin pa je zdrav in če iz Grete ne bo otrok, drugega ne bom iskal. Ste slišali? Ga ne bom iskal, ker je Nantej moj sin in jaz sem Podlipnik.“

Z velikimi koraki je Foltej stopil do vrat in jih zadrleščil, da se je stresla vsa hiša.

Greta je bila na dvoru. Miren je Foltej stopil do nje.

„Greta, oče so te kupili, pa te jaz nisem. Rad te imam, čeprav je tako. Zato se očetu ne dam. Tudi ti se jim ne pusti. Gospodar sem jaz. In ti tudi.“

Samo pogledal ga je.

Šele čez čas se ji je utrgalo raz usten:

„Slišala sem te. Če bi res ne bilo otrok, Foltej, in če bi bilo Mojci prav, pa naj bi Nantej prišel k nam. Saj je Podlipnikov. Meni bi bilo prav in jaz tudi ne bom večno živela.“

Nič ji ni vedel reči. Ves se je tresel in bilo mu je tako čudno težko, da bi najlaže vekal.

„Greta, saj še nič ne veva,“ je dahnil. „Morda bo pa še vse prav.“

Sonce je sijalo na dvor in Foltej se je ob Greti počutil tako majhnega kakor otrok.

POGLAVJE XIII.

Ko se je Mojca odločila, je vedela, da odhaja tako daleč samo zavoljo Folteja. Kočar ji je branil, ker se mu je smilil otrok, toda Mojca ni imela obstanka. Do Gretine bolezni se je še prekladala po Melvičah in po Brdu, hodila v dnino in se pobijala z mislimi, ki se niso hotele vdati. Ko je zvedela za Gretino nesrečo, pa so misli v njej butnile na dan s tolikšno silo, da ji je življenje doma postala prava muka.

Ko se je prva bolečina v njej podela, ko je Nantej pričel dobivati Foltejev obraz, je začela grebstati vase.

Kdo je kriv, da je tako prišlo? Mar ni Foltej žobaril, da bi šel tudi za hlapca, ko bi se oče ne vdali? Takrat ni lagal. Odkrito je žobaril, kakor da ni več Podlipnikov.

Folteja Mojca ni mogla sovražiti, čeprav je od začetka poskušala. Upiral se je očetu in žinjal je, da bo močnejši. Sama je vedela, da ne bo vzdržal, da ga bo oče pritisnil ob tla kakor mlado lesko. In ga je. Tisto uro je vedela, ko je Podlipnik stopil skozi vrata.

Počasi je bolečina usahnila, ostalo je

samo spoznanje, ki ga je Kočar odkrival kakor greh. Vedela je, da imajo oče prav.

Med Podlipniki in Kočarji je zid do neba. Ljubezen lahko pritiplje skozenj, zakaj ljubezen ima tanke koreninice, drobne kakor las in te gredo tudi skozi kamen. Toda zid ostane. Močan debel zid do neba. Nihče ga ni pozidal, sam je zrasel in ločil bajtarsko in gruntarsko kri. Če pritipa bajtarska kri skozi zid, onstran zidu mora usahniti. Če gruntarska zarosi na bajtarsko stran, jo sprejmejo z vekom. Samo nesrečo prinese, pognati ne more.

Kočar žobari počasi, nič ne očita. Tako pride. Grenko ga je stisnilo, ko je prišla Mojca domov. Videl je, kako je. Naj bi jo spodil od doma? Ni mogel. Saj dečvine sanje niso bile previsoke, tudi Podlipniki so ljudje, toda zidu ni videla.

Potlej je prišel otrok in napolnil bajto z vekom. Kočar ga je navažen. Nič ga ni bolel, tudi jezil ga ni. Otrok lahko veka. Gruntarski je, pa se je v bajti rodil. Tostran zidu bo ostal, čeprav je bil na oni spočet.

Je že tako. Podlipnik ga ne bo imel k mari in če se bo Mojca kdaj omožila, bo lahko vesela. Za dečvami z otrokom ne gledaju preveč. Če jo bodo morda pridne roke odrešile. (Dalje prih.)

SPORT

Po turnirju v Porečah, kjer je zmagal Huber proti najboljšemu jugoslovanskemu igralcu Mitiču, so igrali jugoslovanski igralci v Celovcu. Pri tej priliki je zmagal Mitič nad Milojkovičem 8:6, Mitič nad Laszlo 6:1.

V igri parov sta zmagala Mitič—Losenstein proti Milojkovič—Laszlo 3:6, 6:1, 7:5.

Gostje so bili pri tej igri v izredno dobri formi, posebno še Mitič, ki spada med prve evropske igralce.

Igri je prisostvoval tudi g. deželni glavar Wendenig.

Zadnji teden je igral celovski KAC proti Jesenicam na Jesenicah. Zmagali so Jesenici 2:1. Istočasno so igrali namizni tenis KAC in Jesenice in zmagali 5:1. Edino točko za KAC je dobil Janko Tischler proti Jerberju iz Jesenic. Igri je prisostvoval tudi ministrski predsednik LR Slovenije, g. Marinko.

Istočasno so Celovčani igrali proti Ljubljani tenis in zmagali 9:4. Najboljši igralec je bil dr. Schwendenwein ml.

Slovenske oddaje v radiu

ČETRTEK, 7. septembra:

14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodinje; glasba.

PETEK, 8. septembra:

14.30—15.00 Poročila; pregled svetovnega tiska.

SOBOTA, 9. septembra:

9.00—9.30 Literarna oddaja.

NEDELJA, 10. septembra:

7.15—7.45 Duhovna obnova; jutranja glasba.

PONEDELJEK, 11. septembra:

14.30—15.00 Poročila; sodobna vprašanja.

TOREK, 12. septembra:

14.30—15.00 Poročila; zdravniško predavanje; glasba.

SREDA, 13. septembra:

14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; glasba.

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“

Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.

Najbolj moderna popravilnica.

Zarnice za dom in preprodajo.

CELOVEC - KLAGENFURT

Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

PERILO - OBLEKE

ter blago za letne in zimske obleke za moške in ženske kupite najceneje v trgovini

MAGNET

V PLIBERKU

ELEKTRO-

INSTALACIJSKI
MATERIAL

NADALJE

MOTORJE
DINAMO-stroje

IN

RADIO-aparate

NUDI:

SELINSCHKE

PRI **SIUTZ-U**

CELOVEC - KLAGENFURT
RENNGASSE 5

NOVI DENAR

Koncem septembra bo Narodna banka izdala nov kovan drobiž po dvajset grošev, ki bo po velikosti podoben sedanjem kovancem za 10 grošev, bo pa rumenkaste barve, ker sestoji iz bakra in aluminija.

Sredi septembra bodo vzeli tudi drobiž po pet pfenigov iz prometa. Do konca oktobra bomo lahko te kovance zamenjali v Narodni banki.

IDEALNO ZRCALO

Zrcala se v kopalnih sobicah ponavadi potijo. Da to preprečimo, je družba „Charles Parker Company“ v Meriden izdelala novo zrcalo, ki je opremljeno z električnim odporom, ki lahko segreje površino zrcala do 36 stopinj toplote, kar zadostuje, da preprečimo zgoščanje vodnih hlapov na površini zrcala.

Vse novosti dunajskega velesejma
Vam nudi

OTTO GAGL

BELJAK — VILLACH

10.-Oktober-Strasse 3,
Theatergebäude

Prijetno-toplo je spati v flanelastih rjuhah, ki Vam jih nudi
trgovska hiša

TOMSCHE

Beljak—Villach, Hauptplatz 4

za ceno S 49.80.

„Bago“

izdelki so najfinejši in
naravni sadni sokovi.

tekoče sadje

JAKOB PAGITZ

Celovec — Klagenfurt, Waagplatz

IZDELAVA SLIK

BITRO IN DOBRO PRI FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DOMGASSE 4

CELOVEC - KLAGENFURT

Razpošiljanje po pošti

Popravila foto-aparatur

Filmi - Razvijanje
Foto-potrebščine

Wiedermann

BELJAK-VILLACH, Kirchenpl. 5

**KARL
KURNIG**

CELOVEC-KLAGENFURT
Burgasse 5

TRGOVINA ZA DOBRE MOSKE
MODNE PREDMETE

DE CILLIA

BARVE IN LAKE

DOBITE sedaj tudi v Kanaltaler-naselbini v TRGOVINI

WOLFGANG MOROCUTTI

CELOVEC - KLAGENFURT, Siebenhügelstraße 73

Obiščite

**BESUCHET
CIRCUS
KONRAD**

V CELOVCU

Vsak dan ob 8. zvečer

V sredo, soboto in nedeljo ob 15. in 20. uri

Velika predstava

Od 12. septembra gostuje cirkus
v Beljaku — Villach, nato v
Spittalu ob Dravi.

MALI OGLAS

Doktor, 33 let, 167 cm visok, simpatičen, v dobri poziciji, išče mlajšo, ljubko Slovenko, neoporečene preteklosti. Dopise pod značko „Zakonska sreča“ na upravo lista.

Prodamo travnik (deloma stavbišče), 52 a, k. o. Novaves: 147/83, občina Vernberg, ob državni cesti, do 15. IX. 1950. Pogoji in ponudbe na kn. šk. ordinariatu, Celovec, oz. farnocerkveni svet Skočidol, pošta Podravlje/Föderlach, Kor.

INOZEMEC, 29/175, rimo-katoliške vere, s srednjo šolo tehnične stroke, antialkoholik, želi poročiti pobožno, pošteno, močno, 20 do 26 let staro slovensko dekle.

Resne ponudbe na naslov: Vječeslav M., „Schotterfabrik“ in Podlanaig bei Hermagor.

VEDETI - KAKO

to napravi delo lahko

Odkar poznamo KÖNIG-ove recepte v slikanica, je delo pri peki zelo olajšano. Vsaka gospodinja ve, da se s KÖNIG-ovimi pečilnimi praški posreduje vse močnate jedi, kako pa se pripravijo — kažejo tako nazorno recepti v slikanica na vsakem zavojčku KÖNIG-ovih pečilnih praškov in KÖNIG-ovega vanilijevega sladkorja.

Gospodinja **König** pomaga
BACKPULVER

KINO

Celovec - Klagenfurt

STADTTHEATER

Predstave ob 16., 18. in ob 20. uri.
Od 8.—14. IX. „Das Bildnis des Dorian Gray“

PRECHTL

Do 7. IX. „Gottes Engel sind überall“

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Do 7. IX. „Land ohne Gesetz“

PETERHOF

Od 8.—14. IX. „Abenteuer im Westen“

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30;
ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Od 8.—11. IX. „Arabische Nächte“

Od 12.—14. IX. „Western Union“

STADT-KINO

Od 8.—14. IX. „La Paloma“

Elite Filmbühne

Od 8.—11. IX. „Die toten Augen von London“

Od 12.—14. IX. „Die Zaubergeige“

Apollo Lichtspiele

Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.

Od 8.—11. IX. „Fahrendes Volk“

OGLASI prinašajo
dobitek

Dobro se odpočijete in srečate tudi
svoje znance v restavraciji

ZUR GLOCKE

F. FEUCHTER

Celovec — Klagenfurt

Bahnhofstrasse

V četrtek, sobotah in nedeljah
godba in ples.

DOBRA KNJIGA!

Knjižnica „Našega tednika“ ima
na zalogi literarna dela slovenskih pisateljev.

Da omogočimo najcenejši nakup slovenskih knjig, smo se odločili, da damo knjige po zelo znižanih cenah.

Album Koroške šil. 10.—
Križ na gori, Iv. Cankar šil. 5.—
Prekleta kri, K. Mauser šil. 3.—
Sin mrtvega, K. Mauser šil. 3.—
Rotija, K. Mauser šil. 3.—
Cmoček Poskoček, F. Ba-
zilij šil. 3.—
Slovenska slovnica I-III šil. 1.—

Kdor naroči vse knjige skupno,
jih dobi za šil. 20.—

Za inozemstvo stane cela kolekcija 1.75 USA dolarjev.